

ÜLIÕPILASLEHT

EESTI ÜLIÕPILASKONNA H'A'LEKANDJA.

TOIMETUS:

PEATOIMETAJA: **RICHARD JANNO.** TOIMETUSE SEKRETÄÄR: **ERNST RAUDSEPP,**
KARL PETERSON.

Esimeseks maiks.

Meie üliõpilastel on vähe võimalusi olnud endid tervikuna näha. Aasta läbi näeme ainult üksikuid isikuid, rühmitusi, üliõpilaskond terve koguna on meile aga tundmata, tema kui akadeemilise jõukogu üldine ilme on meile võõraks jäänd. Kui meie aga räägime organiseeritud, omapärase kujulaadiga üliõpilaskogust, või vähemalt soovime teda niisugusena näha, siis on vastuvaidlemata tõsiasi, et peame leidma, looma võimalusi kord tervena kokku tulla, et näha tervet seda akadeemilist peret tõepoolest perena. See on ka suurem tegur, kui seda vast arvatakse, üldse üliõpilaskorralduse ja üliõpilaskorraldustest ja ülesandeist arusaamisele.

Esimene mai on üleilmne kevadpüha. Ühes sellega on ta ka nooruspüha. Ei ole paremat päeva meie üliõpilaskonnal oma akadeemilise püha pühitsemiseks. Kuigi meil veel traditsioonid selleks vast puuduvad, need tekivad aegade jooksul, pea põhimõtteks olgu, et me sel päeval kõik koos kevadpäeva vastu võtma tuleme.

Saagu esimene mai selleks ühendavaks jõuks kõikide üliõpilaskorralduste vahel, mille puudust meie praegu kõik tunneme. Moodustugu see selleks ühendavaks momendiks, mis ühes noorusliku elurõõmsa hõiskega kõiki meid seoks oma rahva eluõiguse eest võitlemiseks.

1. IV. 23.

Richard Janno.

Sisu: Esimeseks maiks — R. Janno. Õppiv noorsugu ja Eesti Rahva Muuseum — Dr. phil. I. Manninen. Saksa nimi eestlasel — eesti nimi sakslasel! — Occo Lorro. Eesti üliõpilaste rahvus. — Soome hõimud ja Moskva — H. Moora. Haridusministri B. Weidermani jutul. — Teater ja kunst: Draamateatri külaskäigu etendused Tartus. Fr. v. Schiller'i „Orleani neitsi“, Rabindranath Tagore ja Molière'i etendused — J. Pert. Kirjad Ameerika üliõpilastest — R. Reiman. Akadeemiline kroonika j. n. e.

Õppiv noorsugu ja Eesti Rahva Muuseum.

Eesti Rahva Muuseumi avamise puhul Raadimõisas 13. V. avaldame siinkohal Muuseumi praeguse juhataja ja korraldaja Dr. phil. I. Mannineni sulest „Üliõpilaslehe“ jaoks kirjutatud artikli meie üliõpilaskonnale nii lähedal seisvast rahvuslikust ettevõttest.

Ei ole võimalik kirjutada Eesti Rahva Muuseumi ajalugu, puudutamata jättes seda tähelepanuväärt osa, mis Eesti üliõpilasnoorsool on muuseumi elus täita olnud selle asutamisest peale kuni praeguse ajani. Juba aastakümnete eest, rahvusliku ärkamisaja esimestest järkudest peale on ärksamate Eesti meeste seas liikunud rahvusliku muuseumi asutamise mõte. Seda mõtet hakkas teostama Eesti Üliõpilaste Selts, algades a. 1893 vanavara korjamistööd. Nimetatud seltsi raamatukapi peal asetus esimene „muuseum“, see algus, millest pidi arenema üleriikline rahvuslik ja hariduslik asutus.

Hiljemini on olnud üliõpilased ja muuseum lähedases kokkupuutumises. Esimesed on olnud eluliseks jõuks, mille abil viimane ikka laialdasemaks on areneda võinud. Muuseum on arvamata tänu võlgu neile mitmele üliõpilaspõlvele, kes on suutnud ilmutada ennastohverdavat harrastust asjade korjamise, pidude ja loteriide korraldamise ja kaasaitamise vastu muuseumi heaks.

On loomulik, et kõneall olev asutus, mida kitsaste eriallikaist tulevate summadega senini ülal peetud, tungivalt on tarvitanud haritud noorsoo vaimlist jõudu. Teiselt poolt on ka noorsugu muuseumi järel tarvidust tundnud.

Muuseum on andnud võimalusi harjutada ja arendada võimeid üldkasulikus töös ühiskonna heaks. Muuseum on osalt võimalusi andnud õppiva noorsoole kokku puutuda maa ja rahvaga. Ja enne kõike on olnud tähtis see, et muinasmälestuste harrastused, mis koondusid muuseumi ümber, on alal hoidnud seda leeki, mille tulest ja soojusest parem osa endistest üliõpilaspõlvedest osa on saanud. Rahvustunne, mis noorsoos esineb tegutsemishimuna, tarvitab alati tingimata mingisugust reaalselt sihti, mille poole püüdes see võib lahti puhkeda ja töötada nähtavaid tagajärgi. E. R. Muuseum on olnud selleks sihiks.

Nüüd, kui E. R. Muuseumi ajaloos on sündinud tähtis pööre selle läbi, et ta pea avatakse uutes ruumides Raadimõisa lossis, on praegusel ja endistel üliõpilaspõlvedel põhjust tõsiselt rõõmustada, et jälle on päästus samm lähemale lõpuliikule sihile. Säiligu sellestki silmapilgust peale liit muuseumi ja rahvuslikke ideaale taotleva noorsoo vahel. Muuseumis võib noorsugu edaspidigi leida vahemehe, kelle kaudu rahvuslikud ideaalid võivad tegudeks muutuda. Tegusid, tööd me enne kõike tarvitamegi, et viia oma rahvusmuuseumi rahva ja teaduse nõudeile vastavale järjele.

Saksa nimi eestlasel — eesti nimi sakslasel! ¹⁾

See on hukkamõistetavalt rumal võte — inimese nime järele ta rahvust norida. Nii sunnitakse paljusid võibolla esimest korda nende elus enesele selgeks tegema küsimust, mis rahvusest on nad siis õieti, — kes meist on enne selle üle mõelnud, mis läks meile korda me rahvus, me olime ju ikka ainult seda värvi, mida aeg ja olud nõudsid. Ja nüüd korraga pasundetakse meile: me olevat eestlased, aga — häbi! — meil olevat sakslaseniimed! Või siis ikkagi eestlased olime, ei saa sellest lahti, või häbiks äkki meile saksik nimi, kuna senini tegi aina au! Aga veelgi jultunumaks minnakse:

meilt sõandetakse nõuda juba isegi vana uhke saksa sugunime muutmist, juba avaldetakse ka muutjate registreid ja tehakse see — mis veel! — otse „rahvuslikuks auasjaks“ päälegi!!! — Kõikide nende nimel, kes häbenevad miskipärast tunnistada end ikka veel eestlasteks või kes tahavad edaspidigi edvistada oma sakslaseniimiga, — ma protesteerin sellise vägivaldse surveavalduse vastu ja nõuan orjameelse moonakavaimu austamist ja õigustamist moonakamajast võrsund rahvaliiikmete ja isegi kogu rahvuse man!

Jäägu häbistamata meile saksikuile nii armsad sakslaseniimed, sest sakslaseniimi meid juba ei riku. Kui nimi üldse võib rikkuda meid, siis miljonkord enam juba eestlaseniimi. Ja sellega tahaangi pöörduda me auväärt kaasvõitlejate tähelepanu kurbpiinlikule asjaolule, mis vaevab küll minu, küll paljude sõprade südant, — küllap nad tänavadki mind kõik õige ja õige tõsiselt, et julgusin tõsta selle tähtsa rahvuskultuurilise probleemi kord avalikkuse ette. — Teie,

1) Toim. märge: Meile saadet artikkel oli kirjutet Stahlaegses saksaesti keeles, et olime sunnit ta normaal-kirjaviisile ligindama.

Eesti üliõpilaste rahvus¹⁾.

Paari meie vanema vilistlase märkeid „Ülikooli isiklikus koosseisus“ tähendat rahvuse kohta, dots. V. Ernitsa esitab E. Kirjanduse Seltsi koosolekul.

Allik — venelane!!

Anderson — rootslane, aga isa — Tartu kaupmees — tunnistas enese eestlaseks!

Assor'id — sakslased, kuna isa — Rõuge köster — on eestlane!

Beermann'id — sakslased, isa tuttav eesti pastor, EÜS'i liige, keegi sugulane tuttav ehitusmeister, ka eestlane.

Bernhoff, sündind Kaukasuses, sakslane. — Kui see härra on Tiflisi pastori poeg, siis on ta kahtlemata eestlane.

Douglas, sünd. Järvam., sakslane. — Kas see härra pole viimaks end. Paide maak. urjadniku Tuglase poeg, kelle isa on ametis Tallinnas kaitse- või kriminaalpolitseis, enne aga oli tuttav okupatsiooniaegne tegelane Paides?!

Erlemann'id — üks sakslane, teine rootslane, vanaisa — köster Võrumaal — oli veel eestlane.

Frey — sakslane, isa — pastor — eestlane.

Greinert'id — kas tõesti sakslased?!

Hain, sünd. Võrum., sakslane, kuna Võru (Rõuge) Hain'id on eestlased!

1) Toimetus avaldab meile saadet kirjutuse, ehk küll mitte täiel määral omaks ei saa pidada käesoleva kirjutuse teravat laadi. „Üliõpilastele“ toimetus asub seisukohal, anda kirjutustele, mis üliõpilaskonnast tulevad ja teatud voolusid temas peegeldavad, lehes ruumi niipalju kui nendes avaldet andmed kaalutud on ja seljatagust omavad. Olgugi et praegusel juhtumisel rahvuse vahetamise küsimus ainult aateliselt vaieldiv on ja avaldet nimekirja teistele vaatekohadele midagi etteheitelist ei tarvitse sisaldada, kuna selles nähtakse isiklikke, erasju, mida meie riigi seadusandlus loomulikus korras ette näeb.

jah, jahite küll inetu nimedeeestistamisega, aga kas olete kordagi mõelnud meie õnnetute pääle, kes meil paraku ongi juba eestlasenimed mingi ajaloolise totruse tõttu, aga kes meie häbi ja põlgusega tõukaksime selle teotuse eneste küljest, — ära neetud olgu me isadeisad, kes ei mõistnud või ei tahtnudki vanasti varjata oma matsi algupära eht sakslase nimega. Uskuge, mis ütlen hõrdast südamest teile: ei tee tõesti au meile matsilikud nimed, küll teevad ent tuska ja alandust palju. Ainult üks piltlik näide: veel õndsas vanal ajal oli mul koolivend Kadak, jah, Bruno Kadak, kes oligi seda, mida nimi: ta roomas kui kadak iga vägeva ees ja oli ka rahvuslik kadak, lõpuks muidugi ka puupää kui kadak. Ent mis oli siis selles kõiges halba: ta mõistab seetõttu ka nüüd Eestis roomata vägeva ees ning teha karjeeri — ega muud meie taolised ei tahagi ju. Sellised kadakad olime paljud: olime enne mis me nd ka olime, seda s' nüüd vaja veel mälestada, praegu aga laske meil teha ka Eestis karjeeri kuni saab ja lubage ühtlasi olla meil kaugelenägijamad ning hoida vabad ka tulevikuperspektiivid, sest kes seda Eestigi iga nii kindlasti teab, võibolla, tuleb meil veel igasugu nime ja rahvusvärvi vaja. — Nii mõtleme meie ausasüdamlikult.

Niisama oli mul koolivend Ederberg (kas ka mitte Bruno?!), kes mõistis eesti keelt ainult siis, kui teda sõimati selles keeles, aga noh, siis mõistis ta keelt seda

Häwerty - Herpärk'id — rootslased. Baltiskis peetakse neid eestlasteks.

Kasack — sakslane!!

Kenn — saks. Mis ütlevad selle kohta eesti Kennid?!

Lesta — sakslane, kuid onu — Siberis pastor — oli EÜS'i liige eestlane.

Leyst'id — sakslased, kuid olgu nad professori või pastori lapsed, geneoloogid jõuavad ikkagi eesti algupärani.

Lorenzsonn — sakslane. Kust ajast saadik?

Luig — saks, veel vanaisa — Tartu Maarja köster — oli eestlane.

Martinson — venelane?

Masing'id — mispäraks sakslased ja eestlased segamini, kuna vanasti olid ainult eestlased?

Meibaum, sünd. Pärnus, sakslane. — Pärnlastele ei ole mingi saladus, et M-id on eestlased.

Melkert — saks. Kogu suguvõsa on Kuresaarest põlvnenud eestlasi.

Mürk — sakslane!!

Normann — sakslane. Aga mõned Normannid uhkustavad oma eestilikkusega, keegi taas on „Slaavia“ korporant!

Pebus — kas kah ikka sakslane?!

Pfaff'id — sakslased. Isa tuttav eesti tegelane omal ajal Riias, arst, ema vanemad Tartu joogikohapidajad, eestlased.

Pusil — saks!

Rechn — saks — on eesti Rahn!

Saul — sakslane, veel isa oli eestlane ja EÜS'i liige.

Sepping — saks!?

Tamberg — saks?

Tuttelberg — saks, teised T-id on eestlased.

Undritz — saks, küll aga oli isa Vilienisise asutaja eestlane.

Wehik — saks — on oma rahvuses Vöhik!

Weisberg — rootslane. Kui ta isa nimi on Valter, siis on ta Kuresaare eestlane.

Wellig — sakslane. — Isaisa nimi oli aga Väli!

paremini. Ja meietalised ei nõudnudki talt enam, sest kas ei ole juba sellestki küll, et ta vanemad olid harind eesti keelt, võibolla luuletandki maakeelseid vemmälvärse, kas ei ole siis küll, et nende poeg emakeeli kas või sõimatagi mõistab — küllap ta juba sellegi bagaaziga jõuab karjeeri teel kuhugi sooja kirikmõisa või kahtseleisoppi, — ah, annaks meile taevas aina enam selliseid ehtkristlikke päid! Teie austage kord ometi seda enesesalgamist, mida nõuab meilt praegune aeg — olla saksa korporant ja kanda matsi nime sääljuures! — mitte igal pole selleks suurt sisemist jõudu. Meie peame aina väänma ja käänma, aina võõpama ja värvima oma nime, aga ikka tungib alasti välja see vastik matsinimi. On otse iseloomustav, et meil igas saksa korporatsioon on selliseid ennastalgavaid kangelasi eestnimega, — kui tahate, loetellen neile ajalooliseks ülistuseks kas või mõned oma südamesõbrad nimepidi. — „Academi cat“ ehib kaks saksa venda, kes kirjutavad maitsekalt oma nime Lutz. Säälsamas saksa korporatsioon on sõber Kima, kes ei häbenegi end eestlaseks tunnistamast, niisama Embrich, Tiismann j. t., kuna sakslased Assor, Beniko j. t. on õnnelikumad, sest nende eestiverd sugulased pole jõudnud veel ülikoolini. Sõber Mertson nimetab end küll korralikult Võrumaalt pärit rootslaseks — kahju ainult, et teine võrulane Mertson ei häbene eestlasena esinemast ja veelgi enam kahju, et rootslane isegi ei mõista kirjutada oma

Soome hõimud ja Moskva.

Toome siin alguses väljavõtte „Ylioppilaslehti“ hiljuti ilmund hõimunumbri järgi tähelepandavast kõnest, mille on pidand Helsingi Eesti-Soome Yliõpilasklubi Eesti-õhtul 25. II. 23. magist. Martti Haavio ja tarvitame juhust, et ses yhenduses seda kõigile meie hõimudele tähtsat kysimust lyhidalt puudutada meie omalt seisukohalt.

Mõtlin avada silmapiguks Aegloo raudkõitelise muinaslugude raamatu, millesse realistlik maali ja Aeg on teind ilustused ja jäigasõnalise teksti. Tuli soov kõnelda selle kahe miljoni ruutkilomeetrilise maa-ala saatuses, mis ymbritseb Jäämere Euroopat sytlelevaid osi. Nägin muistse kaardi, mil oli harvendet kirjal: Soome hõimud sel ääretul alal. Ja nägin teise kaardi, kus sama ala katsid rasked, mustad ja ähvardavad sõnad: Vene riik.

Selles vaheajas, mille kaheks äärmärgiks on need mõlemad sõnad, peab sisalduma midagi muud kui rahu. Meie peame oletama seotud silmigi, et sellest vaheajast kuulub relvade-täritat ja paistab võimusuhete kõikumisi. Ja need ahtrasõnalised kroonikad, mida slaavi mungad on kirjutand, teavad jutustada sajast sõdaretkist, mis vähehaaval kustutid siit fennide nime ja püstitid teise selle asemele. Ja ma märkasin, et on väga kurb kõnelda selle maa-ala aegloost tervikuna.

Aga yhe episoodi jutustan. Jutu Pamist ja võimuanastajaist. See on juhtunud 600-ja aasta eest ja Epifani Jark on pannud selle kirja, kroonikad on eland meie päevini ja meie aja inimesed võivad leida sellest jõudu, mida ikka saab kangelaste eeskujust.

nime vastavalt rootsi keelele Mortson. Niisama peaks rootsi sõber Wehm (vanasti Weem) teadma, et ta ristinimi Ilmar rootsi keeli oleks Hjalmar.

„Livoniat“ ilustab tunt perekonnast pärit Kallas ja Ederberg — väga ettevaatlikult teht, et viimane — ise küll sakslane — vähemalt oma venna laseb eestlasena pastori karjeeri vastu ettevalmistada — selline mitme rahvuse sünnitamine ühest perekonnast peaks ometi rahuldama kõiki pooli ja kasulik olema kõigis võimalikes oludes. „Neobaltia“ näeb sakslane Kuusik palju higist vaeva oma nime maskeerimisega ja kirjutab aumehelikult Kusick, niisama ausad sakslased on Tikkas, Undritz, Umblija, Saul — rumalus kellegil teisel Saulil eestlane olla. Vikingite „Normanniasse“ on pääsnud ka eestlane Sülk Virumaa rootslase Eliase kõrva — aitab sellest, et teised ülikooli Eliased on niikui nii juba eestlased. Isegi „Pharmaceuticale“ teeb au, et sõber Lõhmus kirjutab oma nime vähe saksemalt Lõchmus. Saksa Naisüliõpilaste Ühingu t pilgatakse juba algusest saadik kadakate kohvikuks ja sellepärast mõjub muidugi masendavalt, et näiteks Frl. Wehikul on eestlase nimi j.n.e. Sellevastu aga näit. Frl. Beern ja Murd ei eitagi ju oma eestilikkust — või ei tohi siis peened eestlased saksa korporatsioonidesse üle-üldse. enam minnagi?! oh ei, aina tulge me juure, meid endid on nii üpris vähe ja meil on siin kõigile ruumi, kes mujale ei... — — —

Ah, ma väsin otse, kaitstes meeletlikult seda suurt kultuurilist printsipi, et enamarenend eestlane võib, tohib,

Stephanus Pyha oli tungind vene parvede eelsalgas meie hõimlaste syrjäänide pärismaale jutlustama ristiusku. Siis astus talle vasta vana rahvatark Pam, kes kõneles kõigele rahvale, päältkuulajale mungile ja Pyha Stephanusele. Ja ta algas oma kõne: „Sest kas võib Moskva st tulla midagi hääd meie.“

Sellega katkestan jutustuse sellest episoodist. Olen jõudnud väga lähedale sellele, mida tahtsin öelda: Moskva st ei või tulla midagi hääd — Moskva vastu peab võideldama. Olen jõudnud ka sellele kysimusele lähedale, mille nyd lausun: Kust peab loodetama hääd?

Nyid asun koguni teise asja juure. Tuleb meelesitada kaks mälestust, mis ei ole õieti veel jõudnud vana neda mälestusiks, vaid mis elavad tõelikkuses. Kaks aastat tagasi kirjuteti Ylioppilaslehtis: „Me peame looma Hõimrahvaste liidu ja esimeseks peame looma Eesti-Soome yhingu.“

See loodi. Kaks aastat see on tegutsend rahulikult. Ja aasta eest kogunes Karjala osakonda kolm meest. Karjala vabadusvõitlus oli kaotet. Aga nad uskusid, et see

peab aina salgama oma vähemarenend rahvust ja ma nõuan nõretavat kaastunnet neile õnnetuile ohvreile, kelle matsinimi kahjuks ikkagi paljastab nende arenemistee. Aga elagu need endised eestlased, keda kultuuriline arenemine on teind sakslasteks, elagu Boris Prants ja Anna Karro (= Karu!) kes on kultuuristund isegi venelasteks, elagu sõber Ploom, kes on arenend rootslaseks ja ärgu unustagu ainult, et rootslane peab ka oma nime rootsikeelselt kirjutama Blom, eriti elagu Loeperid, kellest üks on arenend sakslaseks, teine venelaseks — kes siin siis veel tohib eesti lõhna kahtlustada. Ja üle kõige õigem on tee, mille on valind prof. G., kes tuleb ise küll ülikooli veel eestlasena, aga kõrva temaga säält samast Karlovanavalt tuleb noorem põlv G: sid — juba sakslastena. Milline vere ja vaimu progress! Õndsad on need, kelle man sellist progressi ei takista nimigi mitte, aga need meie sõbrad, kes meid häbistavad matsinimed, võtkem südamesse julgus ja heitkem ka need! Kui Eestis üldse kõnelda nimedemuutmisest, siis muidugi üks matsinime muutmisest peinama saksanime vastu, või äärmisel juhusel vast ka nimedevahetamisest: kelle maitse pole veel arenend nimele suhtes, vahetagu kellegi peinitundelisemaga oma saksik nimi matsilise vastu, oleksin üks esimestest. — Sõbrad, kes vahetaks minuga nime, võttes mu matsliku eestlase-nime ja andes mulle nii igatset sakslaseniime!?

Esimeseks maiks 1923.

Occo Lörro,

(maakoeli õnnetuseks ainult Loru).

ei ole lõpulikult kaotet. Nad asutid Akadeemilise Karjala-Seltsi.

Ja nende seltside põhimõtteks on olnud Pami põhimõte: „Sest kas võib Moskvast tulla midagi hääd meie.“ Need on tahtnud istutada soome teadvusse, et hää peitub meie omas hõimus. Yhistunne ja yhistöö sugulaste vahel üksinda suudab turvata soome-ugri tõu olemasolu ja edene-mise. Need on tahtnud välja ytelda, et läänemaade rahvaste kultuur peab saama yhiseks kummalgi pool Soome lahte ja Karjalas — see peab olema see terasmyyr, mida võib usaldada ja mis kaitseb Moskva vastu. Ja nyud viimasel ajal on jõutud sellele otsusele, et selle kultuuri levitamistöö peab ulatuma palju kaugemale m. s. ka Pami rahva syrjäänideni.

Nende töö on sest saadik saanud korda juba muudatuse yliõpilasingkondade yldises arvamises. Nyud mõtlevad yliõpilased palju teisiti kui paari aasta eest — yliõpilaskonna juhtivad isikud soovivad saada tõestetuks lähedaid suhteid lõunapooliste hõimlastega, sellega yhi-neb juba Yli-kooli rektorgi omas avamiskõnes — kas me oleks võind seda mõtelda veel kaks aastat tagasi? Ja samuti on yldine vaimustus tugevasti tõusnud. Ak. Karjala-Selts lykkab toimukasti edesi hõimrahvaste asja. Kuukiri Suomen Heimio (= soome hõim) hakkab ilmuma. „Tugev isamaaline ja rahvuslik vaimustus on valland. yliõpilasingkonnad“, kirjutas lltalehti läind nädalal. Hõimrahvaste-asi on moodustumas tsentraalseimaks aateks yliõpilasil. Ja mis yliõpilased mõtlevad täna, seda kogu rahvas homme.

Selle järgi pöördun jälle tagasi Pami ja võimuanastajate juure. See kõrvalhype oli ainult yhendav rõngas, mis teeb järgnevad mõtted õigustetuiks ja annab neile tõeliseuse põhja ja võtab vastakasmõttelistelt võimaluse hakata kõnelema siin pettekujude ja utoopiate maalimisest.

Pam jatkas — ymberringi venelaste parv kuussada aastat tagasi —: „sest meil läheb tihti üks mees või kaks võitlusse karuga ja kui nad sellega võitlevad, siis võidavad ka nad selle ja tulevad kaasa tuues selle naha; teil läheb yhe karu vastu palju mehi, saja ja kahesajani ja mõnikord toovadki kaasa tapetud karu, aga vahel tulevad tagasi ilma selleta, tagajärjeta, midagi koju toomata, aga on näind ainult tyhja vaeva, mis meie meelest on naerdav ja häbistav“.

Pam tähendab soome soo yleolekut võimuanastajate soo kõrval. Tema sõnust paistab sygav kindtus ja iseteadvus. Kuussada aastat selle järgi hakkab akadeemiline noorsugu — olen kõnelnud sellest — kandma sama mõtet. Kuussada aastat selle järgi hakkab akadeemiline noorsugu unistama sellest, mis võib ära teha niisugune sugu...

Nii mõned väljavõtted mag. Haavio kõnest. See on väga hästi väljendand sama, mida nii mitmel pool tuntud meil ja mida peaksid tundma meil kõik isegi laiemad rahva kihid. Olgugi et kohe peame lisama, et me ei või yhineda kõige sellega, mis mag. Haavio oma kõne lõpu-poolle ytleb, et meie hõimu tunnuslauseks peab saama kõigiti võidelda venelaste vastu, või koguni — nagu seda ytleb keegi teine samas Yliõpilasl�ehti numbris, — et meie isamaa armastus peab olema samal ajal viha venelaste vastu. Aga sellest kõneleme vähe eemal.

Igayks, kes mõtleb meie rahva tulevikku, saab iseene-sest aru, kui tähtis on siin meie vahekord venelastega, igayhele, kes võtab seejuures arvesse meie mineviku ja praeguse olukorra, on iseendast selge, et idas on meie rahva ja soo paratamatu ja suurim vaenlane, kes nii kaua, kui me sellega oleme olnud kokkupuutumises, on meid sõõnd ja rõhund ja kes meid ikka saab rõhuma. Kes ei ole liig optimistlik, on vist kyll pidand samal ajal tundma, et meie vahekord venelastega — s. t. mitte poliitiline ega majandusline, millest meie siin ei kõnele, vaid seltskonna ja haritlaste suhe venelaste vastu — ei ole selles kuigi teadlik, vaid kysimuse tähtsusest hoolimata väga segane ja vahest teatud määrani hädaohtlikki. Meie oleme liiga suurel määral ikka veel kinni ses vene mõjus näit. hariduslikult, mis meid omal ajal pidi ära sulatama, me oleme liiga vastutulelikud, isegi sõbralikud vene hääsydamlusele, me lubame tihti liiga palju venelasil endi suhtes ytelda ja veel enam muidugi siis mõtelda — kui see oleks loomulik meie seltskonna täiesti teadliku olles ses kõiges peituvus hädaohus.

Et siin ei liialdeta ja et meil tõesti ollakse liig suurel määral vene mõju all, selleks tarvitseb tuua meeletuletuseks ainult mõned näited. Kõigepäält meie sõjavägi ja selle optandid-ohvitserid, kes ilmasõjas ja selle järgi mitmes vene avantyyris tihti on igapidi läbi põlend, nii et neil vaevalt midagi pyha võib veel olla hinge taga, häratab otse kartust. Aga ka muidu on sääil vene vaim ja keel

Mütsi-äri K. Stahlberg

Asutatud 1862. a.

Tartus, Uusturg nr. 7.

Asutatud 1862. a.

Soovitab kõrges hääduses

Üliõpilastele: üldmütse, värvimütse ja -paelu, kastor-, vilt- ja õlekübaraid Inglise, Saksa ja Austria vabrikutest.

Kõiksugu moodsaid kevade- ja suvemütse jne. jne.

haavavalt silmatorkav. Sellega braveeritakse seltskonnas ja väljas kujal ja väga mitmed meie üliõpilased, kes sääli teenisid ja veelgi teenivad, tunnevad endil nähtavasti ses õhkkonnas väga mõnusa olevat. Meie ajakirjandus ja veel vähem seltskond ei ole pöörnud seepäale kuigi tõsiselt tähelepanu — järelikult võib vist seda pidada lubatuks. Või et tuua näiteid otsekohe akadeemilisest elust, mainitagu juhtumine, kus hiljuti keegi eesti üliõpilane väljamaalasele professorile kirjutand töö vene keeli. Professor, kellele töö nii kui nii pidi tõlgitama, ei ole jõudnud küllalt imestada, miks eestlane kirjutab vene keeli. Olgugi et professorile ka eesti keelest oleks tulnud töö tõlkida, ei, ole ta väljamaalaseks siiski saand aru, miks eestlane nii koduseks peab vene keelt. See on väga kujukas näide meie haritud inimese iseteadvusest. Et see mitte üksik pole, vaid isegi väga harilik ja tyybiline, seda võib otsustada, kui kuulata, kuidas yhes meie teaduskonnas loeb keegi endine mustvene senaator ja oma kuldse suuga kaitseb oma minevikku, kuidas ta soomlasi ja kindlasti ka meid mõttes venelasile ära sööta nii, et vaimustet kuulajad talle ei jõua küllalt kaapida auditoriumi põrandat. Niisugune on meie üliõpilasnoorsoo rahvuslik teadvus ja uhkus! Või veel tohiks näidata meie väga hääsüdamlist sallivust vene keele vastu, asjaolu, et meie maa sakslased, teades, et nende keelega uhkustamine paksu verd võib tekitada, pöördes meie poole kauplusis, raudteevaguneis jne., tarvitavad „erapooletut“ vene keelt, sest nähtavasti on neil see kindel kogemus, et meie seda ei pane halvaks. Nende „ridade“ kirjutajat on see päris igapäevane nähtus iga kord otse irriteerind, sest olgugi et tal ei ole mingit isäralist sympathyat enam Saksa kui Vene vastu, on saksa keel ikkagi lääne kultuurkeel¹⁾ kuna teisel on ja jääb ikka teatud aasialine maik, ja nyüd tuleb välja, et meie sellega milgil põhjusel sõbrutseme! Sarnaseid näiteid võiks tuua vist kymnete viisi. Mõni „suurvaim“ võib ju neid kõiki arvata väiklasiks, aga kui võtta arvesse, et need tõendavad summas kahtlemata yldist nähtust ja et meil naabritena juba a priori, tuleb endid igapidi kaitsta kymnete miljonite venelaste loomuliku tungi vastu meie maale, siis peab iga rahulikult mõtleja mõnma, et ylalloodu kõneleb selget keelt meie kahjuks.

Meie peame endid järsult eraldama venelasist — see on meie väikese piirrahva elundue, mille vastu võivad vaielda ainult sõgedad. Kysimus on ainult, kuidas seda teha otsustavalt ja siiski inimlikult, kultuuriliselt. Sest meie ei usu, et seks peaks õhutetama viha ja vaenu venelaste vastu, nagu seda võiks soovitada pääliskaudselt võttes asja — see võiks tuua just vastupidiseid tagajärgi. Sest rahva kirgi ja tundeid on ikka kerge panna liikuma, raske on neid aga kontrollleerida ja juhtida. Olgugi et meie väliseid vahakordi korraldaks meie valitsus kylma poliitilise kaalumise põhjal, võib seda väga suurel määral segada seltskonna ja rahva arvamine teatud sihis ja viimane võib sel viisil, olles instinktiivne ja pime, saada meie rahvale suureks õnnetuseks, ilma et seega oleks tahetud õelda,

1) Seega ei ole tahetud kaitsta saksa keelt või haridust meil, sellegi ükskylgne mõju on meile kahtlemata kahjulik ja peaks sellestki meil kõneldama, aga see ei mahu enam sellesse artiklisse.

Üliõpilasleht nr. 7

ilmub maikuu keskel. Tellijaid, kes selleks ajaks Tartust juba lahkund on, palub toimetus oma uued aadressid teada anda, et neile numbrit võimalik oleks järele saata.

et meie peaksime kartma vene suurt, kuid pehkind kolossi. Meie teame aga, et rahvaste vahakordi ja yksteisest yleolekut ei määra eitavad ja vaenulised suhted, vaid esimeses järjes nende yhe või teise yleolek positiivses loovas jõus. Ja seepärast, kui meie tahame panna venelasile midagi vastu, siis on see kõige päält meie oma kultuur, siis peame enne kõike hoolitsema selle tõusu eest. Ja kui meil juba on midagi oma, vene haridusest eralduvat, siis on meil ka oma teadvus, mille vastu iga vene mõju tagasi pörkab. Aga just selleks, et meil oleks midagi muud, vene haridusest lahkuminevat, on tarvis, et meie ei oleks nagu senni vene vahetalitajaks läänepoole, kes imeks sisse vene vaimu ja ideid (vaadake meie raamatukaupluse aknaid!), et neid siis levitada yhes kiitusega vene hääsüdamusele ja vaimurikkusele läänepoole, või kus mõni vene senaator end pulhtaks peseb, et meie siis tema ilmsyytuse tervele maailmale attesteeriksime, ei, me peame saama lääne kultuuri eelpostiks siin, mitte vene kultuuri eelpostiks läänes. Me peame endid vabastama vene „vaimust“ seega, et meie kooli- ja kultuurpoliitika pyyaks meile lähendada lääne maailma, eeskätt Põhjamaade, Inglis ja Prantsus keeli ja kirjanudust (rohkesti rõhku tõlkeile!) seega, et läheneksime hõimlasile ja et sel teel looksime oma „rahvustet läänemaise“ hariduse¹⁾. Aga veel enne seda peame heitma enesest kõik, mis meid nähes kohe kinni naelutab iga läänemaalane „avara“ vene iseloomu jälgedena: vene korratuse, lodevuse ja mustuse, sest ka just need päält näha välised asjad lahutavad meid läänemaist. Meie ei saa siin minna yksikasju harutama, tahtsime selle kõigea ainult osutada, kuidas oleks võimalik ja kuidas me tingimata peame endid venelasist eraldama.

Me kardame aga, et mõni ääretu filantroop siiski hakkab sellepäale hädaldama meie etteheites kitsarinnalisust ja hakates rõhutama kõiki vene kultuuri väärtusi. Meie muidugi ei taha kõike sõgedalt eitada ja tunnustame kõike, mis nad on loond kunsti ja kirjanuduse alal, kuid seepäale vaatamata usume et meil säält midagi tingimata pole tarvis saada, mida me läänemait ei saaks, päälegi tuleb ikka jälle kategooriliselt rõhutada, nagu seda nõuab meie seisukord, et meie peame endid eraldama Venest! Ja me usume, et sarnane kultuuriline eraldumine on tõhusam kui igasugune õnes vaenu õhutamine, sest kuigi meie kunagi peaksime jälle seisma avalikus vaenus või sõjaski venelaste vastu ja kuigi sarnasel korral muidugi viha etendaks suurt osa, julgeme arvata, et kui meie rahvas siis teab ja näeb, et see on midagi muud kõrgemat kui jõuetu venelane, meie rahvas kes ise oma vaevaga on kõik võitnud ja loond, mis tal on, vähemalt sama visalt kõige selle eest seisab kui

1) Olgu juhitud tähelepanu ka selle vene õpi- ja töömetoodi, selle kõige viljatuma päale vist terves maailmas, mida harjutab meil mõni teaduskond. See peab muutuma.

siis, kui see peaks võitlema ainult kire mõjul. Rõhutetagu aga veel kord, et me mitte venelaste kartusel ja oma rahva jõuetuse tundel ei pea hädaohlikuks ja hylatavaks viha õhutamist, vaid eeskätt seepärast, et meie ei suuda uskuda sarnase vihaga täidetud teadvuse ja kultuuri väärtusse. Tõsi küll, me oleme hakand päale sõja nägema asju kainemalt ja reaalsemalt, oleme näind, nagu väga õieti tähendab „Ylioppilaslehti“, et paljad ilusad aated tõelisuses ainult pakuvad juhust vägivallale nendega mängida ja nende üle hirvitada. Aga sama sõda, milles me ise kõiki selle kuldusi ja jälkusi oleme pidand kaasa tegema, on meile ka näidand kui vastik ja inimsust eitav on sama sõda, s. o. kui sama viha yhenduses kõigi muude aadete ja kultuuriga pääseb hävitama ja tapma. Ja seepärast ei saa meie omi aateid, oma isamaa-armastust oma kultuurilist ilma-vaadet läbi immutada vihaga teiste inimeste, olgugi vastaste vastu. Me mõõname, et see on elujõuetus, vähem „reaalne“ ilmavaade, et vahest juba lähem aeg jälle hirvitab selle üle, aga me usume, et elagu see veel ka kui palju pettumusi läbi, inimesed, kui nad kunagi pyyavad kõrgema ja parema poole, ikka jälle selle yles säevad oma pyyete eesmärgiks. Meie kultuur on alles algamas, me oleme alles vabad paljuist eelarvamisist, mis on sööbund suur-rahvaste ametlikesse „kultuurpyydeisse“, tankide ja vägi-vallakultuuri pyydeisse, ja on sinna nii ära peidetud kõiksugu ilusate katetega, et neid terved rahvad ise ei näe ja nende eest võitlevad kui ainsa tõe eest maailmas. Meie tahame seepärast pyydes oma kultuuri poole hoida kõrgel enne kõike seda yht väärtust, mis ainuynksi kõigele muule välisele kultuurile annab väärtuse: inimsust.

Selle kõigeaga ei ole tahetud öelda, et seega jääksime lootma ainuynksi oma rahva hariduse ja iseteadvuse tõusu või et koguni hakkaksime venelasi sylelema oma sõpradena. Ei, see oleks juba lubamatu naiiv. Me ei ole nii lapsikud, et jääksime lootma kõike oma tuleviku positiivsest arangust, kuna meil homme päevgi ei ole täitsa kindel. Me teame, et samal ajal, kui rahulikult loodame kõige paremat ja kui samal ajal kõige suuremal määral ei ole ettevaatlikud ja ettevalmistet kõige vastu, venelased kõigest omast alaväärtusest hoolimata lihtsalt oma arvuga meid võivad ära needla. Seepärast tuleb tingimata meil tarvitada ka muid kaitseabinõusid päale positiivse ylesehitava töö. Meil tuleb levitada endi ringkonnis, seltskonnas ja rahvas kavakindlasti teadvust, et idapool on meil kõige suurem hädaoh, et sinnapoole oldakse äärmiselt ettevaatlikud ja kõige selle juures juhtida tähelepanu meie endi väärtustele. Sest just ses asjas, nagu juba osalt näidati, oleme kõige nõrgemad. Meie endi rahvusliku teadvuse puuduses on meil kõige suurem vaenlane, seda peame kõige enam valvama ja vihkama. Toome veel näite tõenduseks, kuidas meie juhtivail isikuilgi kõige väljamaalise ees „veri ära valgub“ Nii kuulutas üks meie professoreist — väga tähtis riigimees, et tema juures võib teha eksameid inglisis, prantsus, saksa, vene ja... eesti keeles. Eks ta ole küll au nii palju keeli osata, aga et eesti professor sellega hakkab uhkustama, see näib kui vähe tema enda silmis kaalub ta oma keel. Või vaadake kuidas meie nii tähtsad ja muidu kõrgidki mehed endid alandavad ja saba liputavad kui Tallinna tuleb mõni inglisis võib prantsus madrus. See on otse häbistav. See näitab, kuidas meie hoolimata sellest, et

me isiklikult oleme enam vähem kultuur-inimesiks saamas, rahvuslikult siiski oleme alles samad popsnikud, kes iga herra ees myts käes kyyrutasid. Seda on halb mõelda, nagu on halb näha kui yksik inimenegi end alandab. Sest igal rahvusel peab nagu igal yksikul inimeselgi olema uhkus, oma eneseväärtusetunne (mitte ylbus, mis on igalpool vastik) see on iga rahvuse nagu isikugi positiivne omadus. Ainult see paneb ka teisi teda austama. See on aga meil liig nõrk. Aga kui meie vanem põlv maast-madalast yles pyydes on pidand liig palju iseend eitama ja unustama, kui see veel seks liiga kinni on oma noorusaja mälestusis meie rahva popsiajast, et oma selgroogu täisi sirgu ajada, siis ei või seda enam olla noorem, vabalt omas ylikoolis kasvand põlv, see põlv, kes oma vaeva ja verega on päale aasta-sadu alandust tõstnud Eesti nime jälle maksvusele ja anse Meie ei lase endid yhegi rahva hiilgusel ja suurusel pimes-tada, vaid peame oma rahvast iga teisele sama väärsiks. Meie usume selle rahva jõusse, kes kõigest mitteinimlikest takistusist hoolimata on, nagu vaevalt seda veel võib näidata, viiekymne aasta kestel loond kõik, mis see võib praegu ainelist ja vaimlist vara omaks nimetada, kes kõigest raskusist hoolimata, mis selle rahvusliku ja poliitilise ja enesetunde kasvatusel tehtigi, leidis endast nii palju jõudu ja teadvust, et see enam kui aastapikuses verises sõjas vastu pani ja võitis. Olgugi meie olud algelised, juba see mis meie ise neis oleme suutnud teha, ytleb, et meie oleme tõusev rahvas, kes ei tarvitse end tunda alamana yhegi isegi Lääne-Euroopa suurrahva ees, sest kui need elavad suurelt osalt sellest mis need on juba loond, siis meie selles teadmises, et meie veel ytleme oma sõna maailmale!

On seepärast seda alandavam, et meil mitmelt poolt tehakse silmi venelasile — rahvale, kes, omast suurusist hoolimata on maailma kõige jõuetumaid, keda kogu selle ajaloo kestel on pidand valitsema teised, viikingid, sakslased, juudid, ja kes praegu on iseendid ära söömas. Me oleme nii kokku kasvand selle haridusega, et venelased endid päale Venemaa vist kõige kodusemalt tunnevad meil, meie „kubermangus“, nagu nad tõepoolest veel suurelt jaolt vaatavad meie riigi päale, milles ju mingit iseseisvuse tarvet ei olevat märgata. See vaade aga peab muutuma, need härratsejad väljamaalased peavad tõepoolest igal sammul tundma kes siin maal on peremees ja et nad mitte enam oma laiemal kodumaal ei asu. Me ei taha seega öelda, nagu peaksime minema siitpäale tigidaks ja ylbeks iga venelase vastu. Ei, see oleks kahtlemata väär. Me peame kõige jõuga ehitama oma haridust, vabastama seda ja muudki elu vene vaimust ja mõjust ja selle asemel kultiveerima läänemaist kultuuri, me peame aga ka rahulikult

Hollandi üliõpilaste kontsert 12. IV.

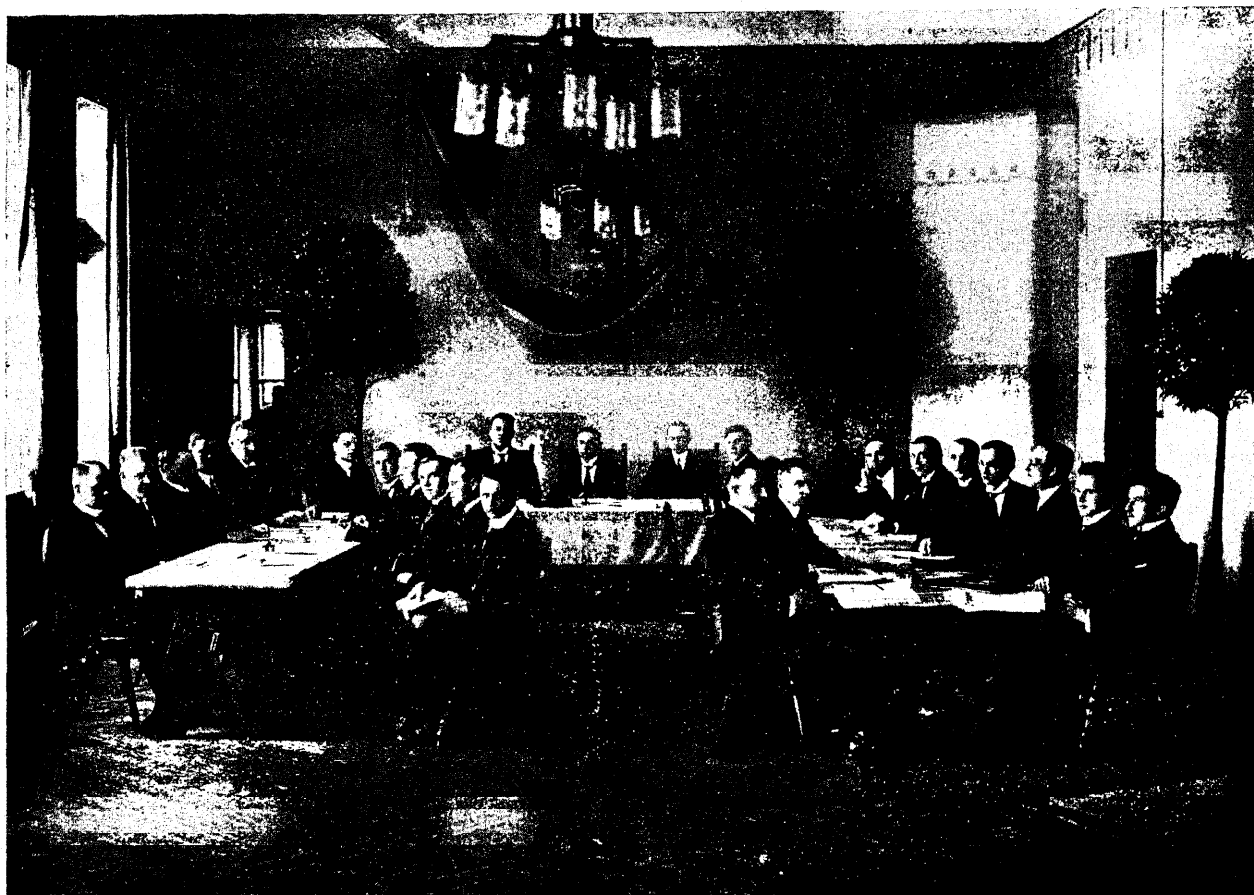
Rikkalik eeskava leidis väärilise ettekande. Üleni hoogsalt esines trio (piano, violon, violoncello) kandes ette J. Brahms'i op. 8 B-dur ja S. Rachmaninov'i op. 9 d-moll. Eraldi hästi suutis klaver oma osa täita. Sai ka ette kant kogu laule religioonse ja eleegilise tagapõhjaga, millede hulgas ka meile tunt: „Üks kask meil kasvib...“

Ettekandja hää avaldus küll jõudu, kuid vähem raffineerund tehnikat ja paenduvust. Üldiselt võib kontserti kordalainuks pidada nii ettekannete kui osavõtjate poolest.

Balti riikide üliõpilaskondade konverents 10. ja 11. aprillil 1923.

Foto A. Lomp.

Juhatuselauas (pahemalt paremale): S. Aaslava (Eesti, sekr.), Dr. J. Ruuth (Soome, abi juh.), H. Kukke (Eesti, juh.), M. Einberg (Läti, I sekr.), A. Dumbrys (Leedu, sekr.).

Soome üliõpilaskonna esitajad (pahemat kätt akna pool, alates lähemaga): V. Juntto, R. Ölander, von Schalien, A. Greis, V. Nikander.

Eesti üliõpilaskonna esitajad (lauas eelmiste vastu): dots. V. Ernits, H. Laretei, R. Öövel, H. Treial, Chr. Meybaum; puudub prof. P. Pöld.

Läti üliõpilaskonna esitajad (paremat kätt äärel): Jankaus, Reisnik (külastajana), Pone, K. Bamberg, E. Robin R. Kalnin, V. Janson.

Leedu üliõpilaskonna esitajad (nende vastu): K. Marčiulionis, D. Steponaitis. — Eesti üliõpilaste Seltsi ruumid.

kuid kindlalt endile kui ka kõigile rahvakihtidele tegema selgeks, kuhu poole meil tuleb olla ettevaatlik ja tagasihoidlik, me peame kasvatama oma tervet rahvuslikku enesetunnet ja kui tarvis otsustavalt selle eest välja astuma, et meiega mitte mõne rübala viisi ei võidaks ymber käia. Me peame need kohustused igayks võtma isiklikult¹⁾ ja need

1) Iga üliõpilase minimaalne kohus isiklikult ses asjas oleks:

- osata kõik oskussõnad omal alal eesti keeli — praegu seda väga laialt ei osata — ja yldse osata vabalt kõike omal erialal väljendada eesti keeli. Kes neile nõudeile ei vasta ei või end yldse pidada haritud eestlaseks,
- osata vene ja saksa keele kõrval veel vähimalt yht

tegema enne kõike yldiseiks meie endi ringkonnis, sest „mis üliõpilased mõtlevad täna, seda rahvas homme“. Ja siis iga venelane tunneb, et meie maast iial enam ei või saada „kubermangu“. Aga otsigem vaenlast kõige päält mitte väljast vaid iseendist. Meie ei pea vihkama venelasi, ainult neis nägema hädadohtu, vaid enam armastama ja austama iseendid, oma väikest rahvast, tõusvat, tulevikurahvast.

H. Moora.

Lääne- või Põhja-Euroopa keelt, kaasa arvatud ka eriti soome keel,

- tunda põhjalikult omal alal kirjandust, töötamis- ja korraldust vähimalt yhel ylmaintud keeles ja maal.

Haridusministri A. Veidermani jutul.

Meie toimetuse liikmeil oli 20. IV. võimalus haridusministri A. Veidermani jutule pääseda, kes mitmesugustel ülesandel 19., 20. ja 21. skp. Tartus viibis. See jutuajamine on just ses mõttes meie üliõpilaskonnale huvituspakkuv, et siin lähema selgituse alla tuleb ülikooli ja vabariigi valitsuse vahekord, missugune siiaani vähe käsitust on leidnud.

Ülikool.

Ministri arvates on 1919. aastast saadik, kus tal viimast korda võimalus oli ülikooli tööd lähemalt tundma õppida, ülikooli tegevuses suuri edusamme märgata. Peab otsekohe tunnistama, et siin on tõsist ja ennastsalgavat tööd tehtud. Ülikool on omandand ümmarguse, ajakõrgusel seisva kõrgema, akadeemilise õppeasutuse ilme. Ajaraskusest ja väikseist ainelistest võimalustest on aga tingitud mitmesugused puudused, mis eriti just

ruumide

puudulikkuse suhtes teravalt silma torkavad. Iseäranis võib seda ütelda keemia laboratooriumi ruumide kohta, mis küll täitsa vastuvõtmatud ja otsekohe lubamatud üliõpilaskonnale tervishoidlises hädaohtlikkuses. Siin tuleks otseteed parandavaid samme astuda, riikline abi on hädatarvilik. Mis puutub üldse ruumide küsimusse, siis ei seisa need muidugi enam ajakõrgusel, sest ülikool on omal ajal hoopis teistsuguse määrale üliõpilastele ehitatud ja ruumid nüüd praeguse üliõpilasarvu juures loomulikult kitsad ja ebasoodsad. Ministri reisi üks ülesandeist oligi koha peal ruumide olusid tundmaõppida, et siis ses suhtes kiireid samme valitsuse juures astuda, ruumide ajasoodsamaks seadmiseks vastavaid summasid muretseda. Valitsuse ringkond ei ole asjale vastuseisimist oodata, peab aga punktipealse kavaga esinema, mida senini mitte pole tehtud, ülikooli poolt esitatud kava on olnud liig üleüldistes joontes, tarvilik on aga täpne eelnõu. Senises eelarves on valitsuse poolt määratud summa 14 miljoni, ülikooli arvates on aga see liig väike ja sellest ei jatku ka tarvilikumateks ehitustöiks. Tuleb aga ruumide küsimus hoopis laialdasemale alusele seada üldse, kui meie arvesse võtame, et tulevikus iga aasta keskkoolid suure määra lõpetajaid välja saadavad, mis meie üliõpilasmäära juba lähemas tulevikus 4000 peale võivad tõsta. See küsimus on igatahes üks raskemaist ja keerulisemaist, mille tõsiselt harutamine päeva ülesanne on.

Ülikooli põhikiri.

Jälle üks küsimustest, mis ministri arvamise järele kiiret otsustamist nõuab. Uued teaduskonnad, samuti ka uued professuurid ja dotsentuurid töötavad täitsa ilma seadusliku aluseta. Samuti ei ole ka ülikooli poolt väljaantavatel dokumentidel mingit juriidilist maksust ega põhja, mis ülikooli lõpetajale mitmesuguseid arusaamatusi tekitada võivad. Ministri ülesanne oli asja üle ülikooli valitsusega nõu pidada, põhikiri lähemalt läbi arutada, et teda veel praeguse valitsuse koosseisus esitada, nii et uuel riigikogul juba valmis eelnõu ees seisaks. Muidu tuleb uuel valitsusel asja uuesti otsast peale alata ja see sünnitaks jälle pika ja hädaohtliku viivituse. Nagu juba üldiselt teada, on ülikooli poolt haridusministeeriumile esitatud põhikirja kohta ministeeriumil oma väiksed eriarvamised, mis puutub just võimude (vabariigi valitsuse ja ülikooli valitsuse) vahekorda. See oli ülikooli eelnõus veidi ebamäärane, ministeeriumi arvates tuli siin selgemaid vahejooni tõmmata. 19. IV. oli põhikirja

arutamisele kaks koosolekut pühendatud, kus mitmeski vaielusaluses küsimuses ministri ja ülikooli valitsuse vahel kokkuleppele jõuti, eriti, mis võimude vahekorda puutub. Oleva kokkuleppe järele alluvad nüüd kõik puht õppetegevusse puutuvad asjad ülikooli valitsusele, kuna administratiiv ja majandusline tegevus vabariigi valitsusele allub. Rektorile on antud suured õigused, ta võib näituseks ülikooli nõukogu otsuste vastu protesteerida. Terves õppetegevuses ettenähtud nõudmised on jaotatud kahte ossa: n. n. riiklised nõuded ja ülikooli (teaduslised) nõuded. Riikliste nõuete alla kuuluks õppetöö praktiline külg, on ülesseatud sihtjooned, mille järele ülikooli lõpetanud isik peab veel teatud aja praktiseerima või täiendama, enne kui ta riigi poolt õiguse tegutsema hakata saab. See käiks näituseks eriti just arstide kohta. Muidugi tuleks asja nii seada, et ülikooli nõuded riikliste nõueteiga koos käiks ja siin mitte suuri vahesid ei tekiks.

Peale selle on põhikirja teiste hulgas järgmised täiendused vastu võetud: 1) Üliõpilaste esitus ülikooli nõukogus tõsteti 3-ee peale 2) Need üliõpilaskonna edustuse poolt tehtud otsused, millel laiem ulatus ja mis kõikide üliõpilastele kohustavad on, lähevad ülikooli valitsusele kinnitamisele. 3) Üliõpilaste maks edustuse heaks otsustatakse ühes õppemaksuga sisse kasseerida ja siis pärast edustusele edasi anda. Küsimus, kas õppemaksust vabastatud üliõpilased ka nimetatud maksu alla käivad, on veel esialgu lahtine.

Põhikirja edaspidine saatus oleks järgmine: kõige pealt tuleks ta uuesti haridusministeeriumi kaalumise alla, siis tagasi ülikooli valitsusele lõpuliku kuju saamiseks, kus ta juba valitsusele vastuvõtmiseks läheb ja siis lõpulikult riigikogus vastu võetakse.

Üliõpilaste töö

kohta arvab minister, et niipalju kui tema on suutnud asja jälgida, tehakse tööd palju rohkem, kui näituseks endistel aegadel Vene ülikoolides. Samal arvamisel on ka kõik

Juhime siinkohal tähelepanu

praegu „Vanemuises“ mängitava Jevreinowi „Kõige tähtsama“ pääle, mida ülihuvitava sisu ja õnnestand mängu tõttu s. poolaasta paremaks lavastuseks „Vanemuises“ pidada tuleb. Pikemalt järgmises numbris.

Edustuse koosolek 25. IV.

oli töökamaist ning asjalikumaid käesoleval semestril. Päevakorras tähtsamate punktidenä harutati läbi ja võeti viimasel lugemisel vastu üliõpilaskonna s. aasta eelarve, mis tasakaalu viidi, ning kinnitati Balti riikide konverentsi resolutsioonid. Üksikuist küsimusist otsustati 1. mai pühitsemise põhimõtteliselt, väljamaa üliõpilaste suvisele laulupeole kutsumise võimalused ning käsitati veel kord mulluse Edustuse kurbi külgi. Koosolek jõudis päevakorraga lõpule alles kell 3 õösel, olgugi et temal üliõpilaskonna vaimlise ilme ja aadete üle kõnelustesse ei mindud, nagu seda soovitud on (meie nähes ekslikult) artikli „Mis meil puudub“ autor eelmises „Üliõpilaslhe“ numbris. Edustuse tööle on see siiski vist õnneks, sest tema koosolekute teha on just need igavamadki küsimused.

õppejõud, kellega ministril võimalus olnud selle asja üle kõneleda. Ainult ühte asja on rõhutatud, et üliõpilased end liig laiali paiskavad, igasuguste kõrvalasjade ja seltskonna tööga koormatud on, mis muidugi ka õppetegevuse peale mõju avaldamata ei jäta. Samuti on kaebamisi ka üliõpilaste puuduliku ettevalmistuse üle, mis aga juba keskkooli arvesse tuleb panna, mis meil praegu veel mitte ajakõrgusel ei seisa, eriti mis puutub emakeele kui tähtsama üldharidustandva ja hariva aine õpetamisse. Sellest aitab meid loodetavasti juba lähemas tulevikus ülikool välja, kui valmib tarviline määr akadeemilise haridusega kooliõpetajaid. Mis puutub üliõpilaskonna

edustusse,

siis ei saanud minister ses küsimuses oma arvamist avaldada, sest et ta sellega lähemalt tutvunud ei ole, ei ole talle ka vastavate korralduste poolt lähemaid ülevaateid, ega andmeid antud. Ühte ainult tuleks rõhutada, et edustus ikka enne mingi ettevõtte teostamist haridusministeeriumi poole pööraks, mitte pärast, nagu see juhtus Balti riikide üliõpilaskondade konverentsiga, kus edustus alles pärast asja tegelikku läbiviimist abiraha asjus ministeeriumi poole pööras, missugune palve vabade summade puudusel kergesti tagasi oleks võinud lükatud saada. Ainult juhtumisi võidi selkorral soovivaaldust rahuldada. Edaspidi peaks sarnastes asjades juba varakult eelsamme astuma. Samuti oleks väga soovitatav, kui edustus oma tegevusest haridusministeeriumi vahetevahel informeeriks.

Tallinna tehnikumi ja ülikooli vahekord.

Üldiselt öelda: tehnikum on meil veel välja kujunemata. On olemas mitmesuguseid ideid, kuid need on alles, nõnda öelda, tehnikumi meeste peas. Valitsusele pole mingit kindlat eelnõu esitatud. Asi tuleb aga kiires korras lahendada, sest praegusel kujul on õppimise tehnikumis raske, kui mitte võimata nii õppejõudude, üldise kava ja ruumide suhtes. Näituseks on praegu seal ainult 3 täis professorit, kõik teised ei ole tehnikumi õppetegevuse jaoks vastavat ettevalmistust saanud. Samuti on uute hoonete ehitamine kahtleval seisukorral, sest hooned läheks maksma sadasid miljonid ja sisseseade umbes 3 korda rohkem. On aga avanend veel teine võimalus uute ruumide muretsemiseks, nimelt on samme astunud Balti laevatehase juures olevate hoonete omandamiseks tehnikumi jaoks. Neisse hiiglaehitustesse mahuks tehnikum kõigi osakondadega, samuti ka korterid õppejõududele ja õpilastele. Hoonete omandamiseks antakse arvatavasti välja eri võõrandamisseadus, sest Balti tehased võlgnevad riigile miljonid marke. Kui selle plaani teostamine õnnestub, siis oleks tehnikumil oma kindel kodu olemas, võiks põhikirja otsekohelele väljatöötamisele ja teostamisele asuda ja siis oleks võimalik ka vahekorda ülikooliga ära määrata, praegu on seda igatahes raske teha.

R. J.

„Mõtteid valmivast intelligentsist“.

Käesoleva kuu lõpul ilmub „Odamehe“ kirjastusel koguvaljaanne „Mõtteid valmivast intelligentsist“, mis sisaldab põhimõttelisi kirjutusi meie praeguse kultuurelu silmapilgust, ning püüab selgusele jõuda üliõpilaskonna kultuurülesandest ning tema üldisest vaimlisest laadist. Albumi on korraldand E. Ü. S. „Veljesto“. Lisaks väljaandele on meie vanemate kultuur-tegelaste ankeetvastused, millest meie lehe teises numbris korra juba kõnet oli.

Draamateatri külaskäigu puhul Tartus. 17., 18. ja 19. apr.

J. Pert.

Lõpetades „Maria Stuarti“, asus Fr. v. Schiller (1754—1805) vaimustatult uue dragöödia „Jungfrau v. Orleani“ juure. Esimesed teated selle töö saabumisprotsessist on 1800. a. pärit, mis valmis 1801. a. aprilli k. keskpaigaks.

Rikkaliku ajaloolise ja traditsioonilise materjali kõrval leiame ka tugevaid kirjanduslisi mõjutusi, eeskätt Shakespeare, Voltaire, Goethe, Tieck, Homeri Ilias ja Piibel.

Esimest kord sai see ettekantud Hamburgis, teisipäeval, 15. detsembril 1801. „Annalen des Theaters“ pühendab pika kriitika. Johanna d'Arc'i osas madame Herzfelt, kes kiituse osaliseks saab, kuid kohati olla monotoon olnud. Ag. Sorel'i osa pole madame Koch täita suutnud. Publikum olla oma rahulolematust jälle ja jälle väga kõvasti avaldanud... Ka lavastuse puudusist võib häätahtlikkude ridade vahelt lugeda. Nii teises vaatuses üle lava jookstes on üks inglise sõdur jalaga vedand kulissi maha... Hamburgi näitelaval 1801.—48. a. püsis „Orleani neitsi“ kõigerohkem 7 korda aastas eeskavas, keskmiselt neli korda. Ja see oli Schilleri suurem austuse ajajärk.

Et Draamateatris see töö isegi kaksikümmend korda seni püsinud on, tunnustab seda, et meil on osatud „Orleani neitsit“ paremini lavastada paremate näitlejatega, kui seda Schilleri elu lõpul ja pääle Hamburgis.

Vanemuises külaskäigul võis konstateerida hää mängu kindlat distipliini, osade laitmata valitsemist, hääd ülesääd et ja ensemble'i. Nimiosadest peab kiitvalt kõnelema. Kõige ees pr. L. Reiman, R. Klein, E. Türk, A. Markus, M. Türk, A. Sunne, Vaks jne. Veetlevalt mõjusid kaks esimest. R. Klein, alles varasel lavakunstilisel rännakul avaldas kiitvat annet. Karl VII osas ei taband ta algul õiget tooni; näitleja usaldas liig palju pantomiimile ja expressionalisile shestidele. Elamus jõudis ette sõnadest. Teatraalset Schilleri... ei, ei... teda mängitagu laia paatose ja ülevate liigutisiga.

Võrratu kuju löi pr. L. Reiman Johanna d'Arc'ina. See ebanaiselik, niisama ebamehelik kuju leidis väärilise tõlgitsuse. Ürgjõulise, fanaatilis-usulise hingepõhja ja raske saatuskuse üle lehvits nii palju õrna nukrust. Üleni andund oma klassilisse ossa jääb pr. Reiman seega kujuks meie teatri ajalukku.

Ebateatrilise ja väga teatraalse „Orleani neitsi“ lavastus, mis eriliselt raske, kuid mis siiski Draamateatril korda on läind, väärib selleks kulutat tööle aukartuse ja tänu.

* * *

Rabindranath Thakur — inglispäraselt Tagore.

XIX a. keskpaigas algab tugev Ida mõju õhtumaa pääle. India metafüüsika, Hiinamaa ja Jaapani puulõige leiavad tee Euroopasse. Ilmasõja järelepevi aga aineliste ja

vaimliste väärtuste ahervartel inimsoo kultuuri lunastaja ootel on mindud Aasia ülistusis isegi jaburdusteni. Kuid ida hinge varahallikad on leitud ja selle kunst oma võidukäigul on jõudnud Eestissegi sõnakunsti, teatris, tantsus ja maalisi.

On täiesti vastupidised Aasia ja Euroopa elu alused ja selle mõisteline käsitus, arengu tulemused kui ka eesmärki vääriline siht.

Kui vastamisi sääda hing ja vaim, süda ja mõistus, siis määravad need aluspõhja, millelt väljamineks areneb eristus.

Aasia olemuseks on passiivsus, universaalsus ja intuitsioon. Inime sulab loodusesse. Mina on valede allikas, anti-individuaalsus on eesmärk. Viie meele ilm on vari, pete: „maja“, mille taga nagu loorisid peidet on tõe. Lunastus käib südame kaudu ja viib südamesse tagasi.

Euroopa tunnuseks on aktiivsus, individuaalsus ja intellektuaalsus. Inime võidab looduse. Mõistus lunastab siin elu, vabastes ta ebausust ja eelarvamisist. Elu nõuded eeldavad äri ja olemasolu kindlustuseks kasvatatakse rahvuslispatriootilisi verekirgi.

Indu eriomaduseks omamaalaste seas on ta mõtiskelu, viimaste tõdede otsiskelu igatsetavas ükinduses. Ses esineb R. Thakur oma maa ja rahva tõelisema esitajana.

Sündind 7. mail 1861 Kalkuttas kuulsast suguvõsast, loova andeküllase perekonna liikmena, emata ja isa harva nähes, kasvas Rabi vaeslapsena, varakult harrastes sõnakunsti. On ilmutand üle kümne luulekogu, draamasid, romaane ja jutustusi.

„Kuninga kiri“. Indul on kurba elu, kannatus, ürgusu järele hinge karistus teatav aeg. Hing rändab alamatest kehadest kõrgematesse vormidesse. Inimese elu on ainult üks üleminekuist, et jõuda sansaarast igaviku nebuloosasse — kõik mahutavva olematusse.

Noor Amal on haige. Hing aga täis idamaalase kaugeid gatsusi. Tahab jõe ääre jalgu pesema, tahab sinna... mägedeni — tahab saada piimameheks. Aga viimane hinge soov oma kuningalt (Jumalalt), kes talle oma ihuarsti (surma) läbi kirja saadab; on saada kirjakandjaks, kes käiks majast majja...

Nii siis põhiidee: hing on kehas vangis. Elu on hinge haigus. — Surm on terveksaamine ja tõus vabadusse. Siis täituvad hinge igatsused rännakul imelisile saarile...

Võtta tööd tõelikkuse sümbolina ei saa. Indu on kaotand vahe sümboli ja reaalsuse vahel; need põimuvad läbi üksteisest, moodustes terviku meelte vale ja läbi loori ilmneva tõe sünteesina.

Amal kohtab läbi akna lilli tooma minevat tütarlast. Kõnelevad. Armub silmapilkselt, palub enesele lilli tuua. See ei unusta, tuleb tagasi ja ehib ärkamatu magaja lilliga.

Näidendist meile harilikus mõttes pole siin võimalik kõnelda. Puudub teatraalne ülesehitus üldse. Tegevus hargneb stseenilistest katkenditest ilma loogilise sidemeta. Raskepunkt on aga viidud deklamatsiooni. „Kuninga kiri“ baseerub õrn lüürilisel aluspõhjal, mille luuletuslik maneer iseäralist tõlgitsemist nõuab ja iseäralisi raskusi näitlejale ette säeb. Mitte paatost, mitte ka realismi, vaid mingit diskreeti ülerealismi. Õige tooni tabasid kuninga ihuarst, kuninga käskjalg ja külavanem. Madhavi osas eksis Vaks seega, et kohati realismi kaldus. Realism on siin võlts. Ka teistel oli eksimusi.

Sooviksin, et siin süveneda püütaks ja et „Kuninga kiri“ võidaks kauema püsivuse, sest tas on palju oriendi õhku, naiivset tarkust ja selle maa iseloomustavat elu alateadvuses.

„Ohver“ on dramaatilisem kui eelmine. Tegevus hargneb tõe otsimisel: kas on Jumal, või mitte? Ja vastus: Jumalat pole.

Näidend on kontrastselt ülesehitet. Sigimata kuninganna tahab vereohvrid omas õnnetuses tuua, aga mees keelab vereohvri üldse. Preester paneb ta see eest needuse alla ja et jumalannat lepitada, peab kuninga veri altarile toodama. Seda peab tegema kuninga vend. Preestri lemmikjünger, olles ühtlasi ka kuninga lemmik, saab kuuldust meeletuks. Salgab jumalanna, kuid põlvili palub andeks ja töötab ise võid tuua.

Kas võib tappa? — Igal pool looduses tapetakse nii putukaid, loome, kui inimesi. Elu on kõik aeg tapmine.

Kuid et kuningat päästa, sureb ta ise jumalanna ees, sest et ka tema on kuninga verd.

Nüüd valdab ka fanaatilisest preestrit uus valgus. Ei see ole jumal, kes elult nii kallid ja suuri ohvrid enesele nõuab. Jumalad on taeva maha jätnud, sest et see on tühi, ja asund maale, et inimeste õnnetusi maitseda.

A.-S. Balti spordiriis- tade wabriku ladu „Sport“

Kõnetraat 602.

Tartus, Rüütli tän. nr. 9.

Kõnetraat 602.

Soovitab suviseks hooajaks kõiksugu spordi abinõusid:

Tennis rakette oma- ja parematest väljamaa firmadest, palle, kingi, särke ja võrke. **Käsi- ja jalgpalle**, saapaid ja särke. **Suve väljavoodid**, võrkiiki (kamak), jalgrattaid. **Ujumis** kostüüme, mütse ja mantlid. **Kalapüügi** armastajatele Inglis kalapüügi abinõusid. **Kroket mängu** igas suuruses. **Uehklemiseks** rapiire, espadroone, florette, rinnakaitseid,

Üliõpilaste organisatsioonidele 0/0/0.

peakorve ja kindaid.

Hinnad mõõdukad.

Pole jumalannat. Vale istus ohvri altariil.

Andke jumalale tagasi ta aupaik südames. Mitte mõistus ei vii siin tõele, vaid süda, kaastunne ja armastas.

Huvitav dekoratiivne ülesääde leidis väärilise mängu. Ühtlaselt ja hästi mängis R. Klein, samuti L. Reimann. Kuningas jättis kujus soovida. Mis aga hädaohuna tundus — kaldumine retoorikasse, eriti preestri osas Türk'i juures.

* * *

Jean Baptiste Poquelin (1622—1673), näitlejana Molière, mis nime all ka kirjanduses tuntud. 40 aastatena kosib Molière oma näitetrupist 19 a. Armande Gressinde Béjart'i. Hoolimata oma armualuste m-lle de Brie ja m-lle Du Parc'i intriigidest ja Madeleine Béjart'i vastuseisemisest, kes ametlikult Armande'i vanem õde olema pidi, tõepoolest aga selle ema ja endine Molière'i armuke, kinnitati abielu akt 1662. a.

Molière'i elupäivil heideti vaenlaste poolt ette, et ta oma tütreaga abielus on, mida aga tõendada ei saa. Üks on kindel, et 1643. a. Armande sündind on ja et Molière ta ema Madeleine'iga 1645. aastate ümber Pariisis kooselas.

Ülejõudes ümbruse takistusist, kadetsevaist vaimuvõistlejaist intrigentidest, olles üldiselt tunnustet, tundes elu pillavaid aastakümneid selja taga, mõtles meie kirjanik õnne leida abielu rahus.

Aga saatus mõtles teisiti. Siit algab Molière'i kannatus inimesena, mis oli küllalt tugev, et ta varakult murdis.

Mesinädalad olid lühikesed, kui neid üleüldse oli. Suur aastate vahe, Armande'i koketterii ja kergemeelsus valmistasid aina uusi ja uusi pettumusi, millest kõnelevad juba sama aasta ja järgmiste tooted. Olles armund kogu enese olemusega Armande'i, kes aga seda ükskõikselt võttis, millele liitusid lahkkelid, paisusid Molière'i kannatused.

Louis XIV korraldas mai k. 1664 enne nägemata pidustused Versailles's, kus esines ka Molière oma trupega, mis meie abielu paarile saatuslik.

Noor proua, pimestet toredusist, ei suutnud suurtsugu cavalier'ide meelitusile vastu panna. Ta unustas enese lõpulikult...

Seega oli vahekord purustet. Küll saavutati lepitus, aga Molière'i rinda jäi okas. Rahu ei kestnud kaua. Tekkisid uued arusaamatused. Nüüd põgeneb Molière Pariisi eeslinna Auteuil'sse. Et üksindusest pääseda, võtab ta ühe näitlejanna poja, M. Baron'i kasvandikuks, kellest võrsub suur artist, kuid kellest saab ka mehe nähes üks Armande'i armukesist.

Molière ja Armande kohtavad igapäev üksteist harjutusil ja etendusil. See hoiab valu värskena. Lahutamist, mida sõbrad soovivad, ei suuda Molière ettevõtta. See oli tema armastus.

Viimane lepitus saavutati 1671, kuigi kinnitada juletaks, et Armande end raskejalgsena tundis ja see selle pärast sündis.

„Malade imaginaire“ neljanda ettekande eel 17. II. 1673 tundis Molière end iseäranis nõrgana, lasi naise kutsuda ja kõneles Baron'i kuuldes: nii kaua, kui elu mulle ühetasaselt rõõmu ja valu tõi, tundsin end õnnelikuna... täna tunnen, et pean võitlusele alla andma. Ei suuda enam valudele ja pettumusile vastu panna. Mida peab inime kannatama, enne kui ta sureb!

Teda palutakse tänane etendus edasi lükata.

— Meil on 40 vaest töölist, kes päevapalgast elavad... nii kaua, kui mul veel jõudu, ei takista ma nende leiva teenistust, vastas Molière.

Mängiti. Viimases steenis, kui Molière „juro“ öelnud sai, tundis rinnus krampi. Mäng viidi lõpuni. Páris haigena toimetas Baron ta koju ja ta pandi voodisse. Umbes kell 10 valdas teda tugev kõha hiil. Aorta katkes ja suust voolas veri. Ta saatis Baron'i naist kutsuma, kes teises ruumis asus. Voodi juure jäid kaks nonni, kes kloostri hääks korjasid ja siin lahke öömaja leidnud olid. Naise ja Baron'i tagasi tulles leidsid nad Molière'i surnult.

Vaimulikud keeldusid teda matmast, sest et komediant ei väärivat kristlikku talitust. Naine jõudis viimaks oma palvetega kuninga juure. Saadi luba surnu matta, kuid tingimusil: surnukeha ei tohi kirikusse viia, ei mingisuguseid religioösa pidu talitusi puusárgi juures, ja matmine hilja õhtul toimetada. Vaimulikke saatjaid ainult kaks lubada; ei laulu, ega muusikat.

21. II. 1693, kell 9 õhtul viidi Molière'i surnukeha paarisaja sõbra saatel Saint-Joseph surnuaiale fakelite valgusel. Õigeusklikule rahvahulgale, mis kogund oli matusmaja ümber, pidi Armande Molière tuhat liivrit välja jagama, et rahustada vaenulikku vaimu excommunitseerit surnu vastu.

Mahajäet vürstidest, keda ta elus teenind, välja heidet kirikust, maeti prantsuse suurim kirjanik, kes oma vaimusuurusega paistab üle kauguste ja tõe eestvõitlejana üle omaaegsete, kelle surmast 250 a. möödas.

Arst vastutahtmist sai ettekant esikord 1666 Palais-Royal'is. Selle töö kirj. esik viib läbi mitmeasteliste Itaalia jäljendusteisikute Lope de Vega „El Acero de Madrid'i“ juure, kuhu tarvitet ka 13 a. pärit fabliaux motiive. Sellepääle vaatamata, on „Arst v. tahtmist“ täiesti iseseisev töö, mis oma esitusel suure menu osaliseks sai.

„George Dandin“, mis on vist „La jalousie du Barbouille“ ümbertöötus, sai 1668 a. Versailles-Aacheni rahu pidustustel ette kantud.

Nagu prof. G. Suits omas kõnes esitas, viis motiive Rabelais juure.

Draamateater tõi tööd laitmata esile. Võib konstateerida, et mindi kohati mängust janti. Ja siit järgneks suurema distsipliini nõue näitlejailt osade vastu. Kui aga arvesse võtta, kuidas neid esitas Molière, siis peab tähendama, et ta taotles eestkätt naeru ja et tööd Louis XIV lõbus-tuseks kirjutet on. Seega sihitles sedasama, mis Draamateatergi.

Kaldusin meelega oma erihuidesse, mis ehk vastavam akadeemilisele kuukirjale. Üksikasjalisem käsitus oleks veelgi venitand mu kirjutuse, misuke ülesanne eestkätt ajalehile jääma peab.

Üldiselt peab konstateerima, et Draamateater Tartule täiesti uut pakkus, et see oli huvitav ja omal kõrgusel. Kuuldavasti on aga selle teatri edespidine olemasolu võimatuks tehtud, ja võib olla, oli see viimane lend üle maa enne vaikumist. Kahju, et Draamateater, mis omas sihtides ideeliseim Eestis, et just tema kõrgemale taatele üle jõulised takistused ette veeretakse, millest mitteülesamine oleks meeletu kaotus.

Kirjad Ameerika ülikoolist ja üliõpilastest.

Kohta, kus ülikool asub, nimetatakse siin „Campuseks“ s. t. Laagriks. See nimetus on oma jagu õigustet, kuna ülikooli hooned nelinurga sünnitavad, jättes keskele kaunis avara välja. Iga osakond asub omaette ehituses. Osakond kannab nimetust „College“. Peale College'ide kuulub Campuse raamatukogu, kirik, atletika hooned, Ülikooli Kristlik Õhing ja spordi väljad. Campus asub linnast veidi väljas, ehk linna ääres.

See ehituse viis on Inglismaalt kopeerit. Inglismaa on siin eeskujuks ühtlasi ülikooli administratsioonis ja õpetamis-metoodides.

Ma rajan oma järgneva kirjelduse peaaesjalikult „Cornell“ ülikooli peale, kus ma ühe poolaasta õppisin. Peale „Cornell“i, mis asub Ithaca linnas, Nev Yorgi osariigis, on mul võimalus olnud tutvuda „Yale“i ülikooliga, New Havenis, mis üks kahest esimesest siin oma prestige'i poolest, ja „Columbia“ ülikooliga, New Yorgi linnas, mis üks viimastest.

Administratiiv külg läheb meie omast lahku, kuna ta eraldi töötab, peale alluvuse ülikooli presidendile, ja on juhitud meeste poolt, kes õppejõududest valitud pole. Mõnikord tulla nägelemisi professorite ja administraatorite vahel ette, iseäranis mõni aeg tagasi, kus administratiiv osa presidendile ei allund. Praegu olla asjad selle poolest paraneemas.

Siinne, s. t. „Cornell“i president on selge peaga mees ja hoiab ohje kindlalt oma käes. Niihästi linn kui ülikool peavad sellest mehest lugu ja tembeldavad teda peaaegu geeniusseks.

Professori tüüp on siin vesine. Nii palju, kui mul võimalus on olnud neid kuulata, ei saa ma muljest lahti, kui oleks nad enda ainetes diletandid. Ettekande viis on kuiv, omapärane vaates puudub. Kuna meie pool maakera professor tihti peale n. ü. kunstnik omas aines, on sinne professor ainult käsitöölise-meister. Üliõpilastele laotakse enamasti autoriteetide arvamisi ette, isiklikud vaated väljendatakse kõige suurema reservatsiooniga ja vabandustega.

Teadlase tüübi puudust siinsete professorite hulgas võib juba sellest näha, et ameeriklased seni ainult kaks Nobeli auhinda teenind. Osalt on see puudus seletetav sellega, et õppejõud üliõpilaste elust palju enam osa võtavad kui Euroopa mannermaal, mille tõttu nad õpetlaseni ei jõua tõusta, osalt sellest, et ameeriklaste huvid primitiivimad.

Osa-ühisus „Linda“ kohvik

on otsustanud oma pääkoosolekul annetada „Üliõpilaslehele“ toetuseks 5000 marka. „Üliõpilasleht“ avaldab oma tänu.

Tartu Akadeemilise Hõimuklubi üldkoosolek

oli 24. aprillil kell 1/29 õhtul „Ühiselumajas“ klubi ruumides. Päevakorras oli klubile saadetud Helsingis elutseva Ungari üliõpilase J. Josefi Farago referaat „Ungari üliõpilaskonna seisukord ja tegevus“, kus elavalt värvides praegust karjuvat viletsust Ungaris kujutatakse. Järgnes Rich. Janno ettekanne klubi uutest tegevussihtjoontest, mille põhjal otsustati ühel häälel klubi praegune nimetus ümber muuta „Tartu Akadeemiliseks Hõimuklubiks“. Samuti kinnitati juhatause otsus Soome külaskäigu sügiseks edasilükkamise kohta ja sügise Soome kirjanduse näituse kohta. Klubi aastapäevaks otsustati võtta „Kalevala“ päev, s. o. 28. veebruar. Järgnes veel seisukoha võtmine mitmesuguste jooksvate asjade kohta.

Koosolekute järgnes lõbus koosviibimine, kus prl. Hilde'ri korraldusel Soome mängu mängiti ja lektor Virány poolt Ungari laule esitati. Muusika eest hoolitses proua Ers.

Õpeainete valik üliõpilaste poolt ei ole sarnastesse kivistesse raamidesse mahutat kui meil. Pea igal mehel on oma ainete repertuaar.

Oma õppetöö iseloomu poolest on Ameerika ülikool sarnane enam meie keskkoolile. Üliõpilastelt nõutakse korraldliku loenguil käimist ja oma töö tagajärgede näitamist koduste ettevalmistuste näol.

Mis üliõpilaste erahuvidesse puutub, siis seisab atletika siin esimesel kohal. Muud huvid, väljaarvatud söömine ja tants, on selle kõrval kui kuu päikese kõrval.

Atletika võimalused on suurepärased. Kooli poolt peetakse ametlikult atletikast tegelikult osavõtmine eest hoolt. Oppeaasta algul korraldetakse freshmanidele (värsketele meeste) sunduslik arstlik järelevaatus, kus mehele kursus määratakse vastavalt ta füüsilise seisukorrale. Igal esimese aasta mehel on kapi riiete tarvis basseini ruumis, kus oht-ralt ujutakse.

Et aimu saada, kui tähtsat osa etendab siin ülikoolides sport, pruugib ainult ülikooli päevalehe kätte võtta. Pool lehte (mis on harilikult 6 külj.) sisaldab kuulutusi ja arvus-tusi ülikooli vaheliste mängude üle. (Talvel mängitakse pea ainult baskett-palli). Mis järeljäänud osasse lehes puutub, siis on seal paar salmikut, paar poliitilist teadet, muu katavad kuulutused.

Kevadel ja sügisel on pea tõmbe-numbriks Ameerika jalgpall (soccer), milles „võitlusi“ peetakse peaaegu iga nädal.

Ma ütlen „võitlust“, kuna see mäng enesest tõesti enam võitlust kui mängu kujutab. Mäng seisab selles, et üks meeskond, kelle käes pall, katsub vastases meeskonnast läbi murda ja palli võimalikult kaugemale vastase maa peale toimetada. Kuna „murdmise“ juures kergesti konta võib murda, siis on osavõtjad gladiaatori viisi riides, kiivris ja keha, käte ja jalgade kaitsetes. Sellegi peale vaatamata lüüakse õige tihti mõnel gladiaatoril „hing“ vale koha peale, nii et mees kui kott maha langeb ja oimugi ei liiguta, kuni arst, kes iga mängu juures, talle hinge sisse pumpab. Kuna sarnased õnnetused tihedad, siis on kummagil poolel rohkem mehi reservis kui mängust osavõtjaid.

Et see mäng sarnast auväärt osa „Campusel“ etendab, siis on ka pealtvaatamise tehnika ilusti väljaarendend. Kodu komandol on pooltosinat koori-juhatajat, kes aegajalt organiseerit kisa korraldavad. Kisavad pealtvaatajad. Kisategemiseks on tosinat ümber hüüdesalmikuid välja mõeldud. See kisamine peab pealtvaatajate sõjakat meeleolu avaldama, vaenlasi hirmutama ja oma mehi ergutama. (Nagu meilgi Tiigiveskil).

Kui koorijuhataja arvates oma meestel häda käes ja neile tarvis tuld anda, siis astub ta välja ääre ja teadustab, missugust hüüet meeste päästmiseks tarvitada. Selle järgi tõstab ta käed, jookseb edasi-tagasi, vibutab kehaga ja lõpuks laseb publikumi rõõmuks salto-morfale, või viskab mõne muu numbri. Kõik see manipulatsioon on takti määramiseks.

Järgmine suurematel huvidest siinsete üliõpilaste elus on söömine. Meie pool seda tegevust ei loetagi tihti peale huviks, siin on tal aga auväärt koht. Üks väikene näitus selle huvi illustreerimiseks. Cornell ülikool kavatsab lähemal ajal ühe 7 miljonilise „seltskondlise“ hoone üliõpilaskonna tarvitamiseks ehitada. Raha kingiti kellegi Cornell'i lõpetaja lese poolt. Kui tuli arutus selle plaani täideviimise üle, tõusis loomulikult küsimus, millistele üliõp. huvidele peab seesinane hoone vastama. Peale põhjalikku järelekaalumist (seda kõike kuulsin ma ülikooli presiidiumi enese käest) leiti, et söömine see huvi on, millega tervet üliõpilaskonda võib ligi tõmmata. Vastavalt määrati plaani peale hoone ärajaotamise juures esimeseks üks suur söögisaal, teiseks üks väiksem söögisaal, kolmandaks üks kõrval söögiruum, neljandaks üks isearaline söögiruum ja viiendaks keldri korral, üks näitesaal.

Niisugustel füüsilistel eesõigustel on määrav tähendus ameeriklase-kodaniku tüübi kujunemise päale, olgu see siis kas või ameerika haritlanegi.

Huvid, mis meie pool moodis, nagu kirjandus, poliitika, on siin kas moodist väljaläind, või ei ole nad üldse moodi läinudki.

„Lõppude lõpuks seal on see Euroopa oma kunstiga ja poliitika ajamisega. Kus on ta praegu? Pigis, igavesti pigis, ja muud kui armas ameeriklane aita! Ja iga selge mõistusega ameeriklane saab aru, et kõigis neis „expressio-nismides, futurismides jne. on meil tegemist ühe väga haig-lase nähtusega, mis sümptomiks eurooplaste üldisele degeneratsioonile, kus jällegi Ameerika peab oma aitava kae surutama“. Nii arutab selge mõistusega ameeriklane.

Mul oli au osaks Ameerika tervemõistlusise kunsti kulminatsioonipunkti väljendust arhitektuuris näha. Seesinane kulminatsioonipunkt on kättesaadud paari aasta eest Yale'i ülikooli „campusele“ ehitet üliõpilas-ühiseluhoones, mis mälestuseks kellegile miljonäärile, ning ehitet sama miljonääri kingit rahaga. Tervemõistlusine inspiratsioon on siin tõesti imet sünnitand. Ehitus kujutab enesest neljast küljest öue ümbritsevat hoonet, mida värvava kohal kroonib Gooti torn. Selles ei ole veel midagi iseäralikku. Kuid külalise vaimustus tõuseb sel silmapilgul, kui ta värvavast sisse astub ja asub detailide vaatlemisele. Juba värv ise on tähelepanemisväärt saavutus. Ta kujutab endast kellegi seppa käsitsi taotud kunstitööd. Originaalsus. Ameerika oma ülitehnikaga ja, äkki, käsitsi taotud värv. Saatja (meie saatjaks oli üks Yale'i ülikooli pastor) viib külalise ühe kangi alla ja ootab hülgava näoga, kuidas see kangialune viimase peale mõjub. Külaline vaatab veidi rumalana näoga (muidugi külaline Euroopast) ringi ega tea midagi iseäralikku aimata. Kui külaline lõpuks enda uudishimu vaigistamiseks saatjalt seletust palub, pahvatab see triumphis: „Why man, (O, mees) vaadake siin seda ust“. Külaline jälgib vaatega näidatud kohta. „Ja, uks, keskmine massiv uks“ mõtiskleb ta, ja vaatab jälle veidi rumalalt saatjale näkku. „Mees, vaadake seda ust siin“. (Juht näitab vastu-olevat ust). „Ja, jällegi uks nagu uks“.

Kui külaline ikkagi ei taipu, milles seisab konks, juhib saatja ta tähelepanu selle peale, et ühel uksele ümarik päälis-piit, teisel aga sirge. Üht ust ilustab lövi pea, teist aga Lotos. Nüüd hakkab külaline selle kunsti templi iseloomu taipama.

„Vaadake siin seda laternat. Ta on kuue kandiline. Ja see siin, olge head, see on ainult nelja kandiga“.

Ja tõesti, kõik on nii kui saatja seletab. Peale seda pühendatakse meie külaline täielikult selle ehituse salajasse iseloomu. Nimelt, ei olla majas kahte ust, kaht akent, kahte tuba jne. sarnast.

Selle peale astutakse ühte ruumi.

Külaline uurib aknaid. Jällegi ei märka ta alguses midagi. Üldse, sissepühendamata isik ei märka siin midagi iseäralikku. (Kuid milline sissepühendamata isik üldse kunsti oskab maitsta). Lõpuks äratab ta tähelepanu äsjaolu, et kõik aknad kuskil nurgas sisselöödud ja jälle kinniplaas-terdet. Kunst seisab siin alles, et ühtegi kahte akent pole ühest kohast sisse löödud. Iga üks oma spetsiifilises kohas. Mõõbel, ahjud, kaunistused, kõik on spetsiifiline.

Külaline vaatab ja imestab, et...

Lõpuks, kui toad ja koridorid läbi käidud, lubab saatja näidata „mummert“, mida ta üllatamiseks viimaseks jätnud. Ta viib külalise öue ja näitab sellele maa sisse säetud veski-kivi. Algupärasus seisab siin selles, et kivi tuhanda miili tagant siia toodud, tema eest omanikule kümnekordne hind makset ja ta ligi paarsada aastat vana.

Üks iseäraldustest ehituses on, et ta telliskividest ehitet, mis saadud mahalõhut hoonetest. Kõik need imelikud iseäraldused on ehituse hinna 6 miljonini tõstnud. Muidu oleks ta väärtus vast 1 miljon.

Ma kõnelin atleetikast ja söömisest kui kahest suure-mast huvist siin üliõpilas-elus. Siin kohal ei ole minu arutada, kui palju huvi tuntakse õppimise vastu. Mehed käivad korralikult loenguil, see on kõik, mis siin ütelda võib. Järgmised numbrid huvide nimekirjas on tants ja kino. Tantsitakste „Fox trotti“ ja „Jazzi“. Pea iga nädal korraldatakse pool offitsiaalselt College'ite vaheline tantsu õhtu. Tantsitakse „koleda“ tõsidusega ja väsimatusega.

Ameerika, enam-vähem puritaaniline maa ja tants on oma teatud.

Tantsu tempo on siin õige aeglane, mille tõttu tundide viisi pörandal võib öötsuda.

Liigutav on vaadata, millise õrnusega noormees oma neiu kaenas hoiab. Neiu paneb pea nooremehe rinnale, pigistab silmad kinni ja maitseb kunsti segamatalt. Hari-listel õhtutel, kui päeva töö tehtud, käiakse kinos. Sisse-minekul ostetakse praetud maisi, millega etenduse ajal keha kinnitatakse. Vana ja noor, igaüks krõbistab maisi. Selle tõttu on kino saalis õhk kui mõnes „supi-klubis“. Näida-takse harilikult väga armsaid koduseid lugusid. Iseäralikult pateetlikkude stseenide juures applodeeritakse ja hüütakse hasardis kangelase julgustamiseks, kui juhus nõuab. Nalja-pildidest on harilikult raske „sotti“ võtta; üks kole rabele-mine ja kukkumine ilma iseäralise sündmustikuta.

Peale kirjeldet lõbustuste peab ülikool omalt poolt veel mitmesuguste tarviduste eest hoolt. Muu seas mägingvad kellad raamatukogu tornist, iga õhtul kell kuus „Oh jõulupuu“; siin nimetatakse seda küll „Õhtu lauluk“. Seda viisi loetakse väga pühalikuks. Ta peab vaigistavalt väsin ajude peale mõjuma. See torn oli algusest peale minu vastu õige sõbralik. Kui ma esimest korda „Campus'e“ söitsin, mängis ta mulle vastu: „Kas tunned maad jne.“ „Tunnen, tunnen“ vastasin ma talle.

Kui ta aga teist salmi hakkas mängima, kus kõnel-dakse, et „Sind teretavad metsad jne. ja „Soome laht, Munamägi j. t.“ siis ütlesin talle: eksite, „mu armas mees“. Peale üliõpilased (üldine arv — kümme tuhat) on korporatsioonides, mis keskmist viisi maksavad. Liikmemaks üksi mõnes 1000 dollari. Nagu meilgi, kasvatavad nad süstemaatilisel „kasti“ vaimu!

Paari päeva eest kuulasin ühe Dr-i kõnet, kus ta muu seas seletas, et Euroopa selle tõttu põhja vajund, et seal-seil meesteliseloom puudub. Võrreldes meie mehi ja siin-seid mehi, ütlen ma sedasama viimaste kohta.

Kuna see Dr. mõtles selle all kristliku vaimu puudust, mõtlen mina originaalsuse ja sisu puudust. Mehed on kõik kui ühe vitsaga löödud. Ühesuguselt käiakse riides, ühe-sugused huvid, ühesugune kõnelemise viis.

Ameeriklased saavad isegi aru, et nad sisuta mehed on. Hiljuti lugesin kahetsusest, et ainukesed intelligentsete huvide edustajad siin emmigrandid-juudid on. Selles ette-heites on palju tõtt.

Teises kohas lugesin ühe reisind Ameeriklase arvus-tust ameeriklaste huvide üle. Ta võrdles new-yorklast pariisilasega. Kuna viimane huvitavalt ja elavalt mõistab kõneleda kirjandusest, kunstist, teatrist, on pea ainukeseks kõnelemise aineks New-Yorgi paremas seltskonnas lase-ball, golf, berby.

Nende puuduste kõrval on aga harilik ameeriklane õige sõbralik ja on sind alati valmis kuulama.

3. aprillil 1923. Ithaca, nr. 4.

R. Reiman.

Üliõpilas Karskusühenduse tegevusest.

E. Üliõpilas Karskusühendus on üks võimsamatest orga-nisatsioonidest üliõpilaskonnas. Organisatsioonil on praegu 102 liiget, nendest üle 10-ne ülikooli õpijõu ja mitu vanemat seltskonna tegelast. Üliõpilas Karskusühendus kasvab tugevaks organisatsiooniks mineval aastal, noorte juurevoolul keskkoollest. Tema tegevuse pää ülesandeks on seatud: Võita Eesti üliõpilaskonda karskus meelsusele ja tõmmata teda kaasa aktiivsele karskusvõitlusele. Ü. kars-kusühendus on osalt sihile jõudnud. Ta mõjus üliõpilas-konna Edustuse valimisel üliõpilas organisatsioonide päale, et need võimalikult karskusmeelsed saadikud Ü. Edustusse

valiks, mis ka korda läks sel teel et saadikutele tehti organisatsioonide poolt ülesandeks põhimõttelikult karskust (ceteris paribus) kaitsta. Nüüd Ü. Edustuse koosolekul 13. märtsil s. a. võeti üliõp. seltside ja organiseerumata edustajate poolt üles alkoholi küsimus Edustuse korraldaval vastuvõtmistel. Kõik kõnelejad pooldasid põhimõttelikult karskust, seepärast võeti 15 häälega poolt 3 vastu olemisel vastu järgmine resolutsioon: „Üliõpilaskonna Edustus tunnustab karskust põhimõtet, mille järele tema oma ametlikkudel võraste vastuvõtmisel jne. ei luba alkoholi“. Seega tõrjub Ü. Edustus eemale halva arvamise üliõpilaskonnast, nagu oleks see alkoholisõbralik, mida ta kindlasti püüab läbi viia tegelikult. E. Üliõp. Karskusiühendus esitas Ü. Edustuse välistoimkonnale resolutsioonid, millest väljamineks Balti riikide üliõp. konverentsil karskusküsimust käsitakse: 1) et Balti riikide üliõpilaskondade ametlikud koosviibimised oleksid alkoholi vabad 2) et Balti riikide üliõpilaskonnad katsuksid samas sihis mõjuda üksikorganisatsioonide päle ja 3) et Balti riikide üliõpilaskonnad võimalust mööda aktiivselt osa võtaksid üldisest alkoholi vastasest võitlusest, andes hääd eeskju teistele seltskonna kihtidele:

Ühtlasi palus ka Ü. K., et nende teeside kaitsjana lubatakse esineda Balti riikide konverentsil V. Ernits'at. Loodetavasti jõuab Ü. K. ka sellele eesmärgile. See suur edu üliõpilaskonnas karskusküsimuses on ainult sellega seletatav, et E. Karskusliidus löi läbi kaudse karskustöö vool, kes vanadele karskuskaskeetidele ja fanaatikutele muretses vaba koha muuseumis ja täiel määral karskustöö kultuuritööga ühendas.

E. Üliõpilaste Karskusiühenduse üldkoosolekul 22. märtsil s. a. esines aruandega XIII karskuskongressilt A. Johanson Dr. Tamme eest, kes aruandest loobus. Aruande lõpul võeti vastu ülemineku vormelina A. Ünapuu poolt esitatud resolutsioon: „Lahtiseks jättes karskustöö kaudse ja otsekohese taktika küsimused, mis olenevad õieti igauhe ilmavaatest, mõistab E. Ü. Karskusiühendus hukka kongressil ilmsiks tulnud isiklikud urgitsused, mis karskustöö päle halvavalt mõjuvad. Samuti tunnustab E. Ü. Karskusiühendus E. Karskusliidu senisel kujul (kirjasaatja: enamuses kaudse voolu esitajatega) kõige otsustabekohasemaks. 2) Saadikuteks II noorsoo karskuskongressile valiti järgmised isikud, saadud hääle rohkuse järgi: 1) prof. pr. H. Kettunen, 2) A. Ünapuu, 3) A. Johanson, 4) N. Metslov, 5) dots. V. Ernits, 6) E. Kubjas. Saadikuile direktiivina võeti vastu järgmine resolutsioon: Tuleb asutada noorsoo karskusorganisatsioonide keskkorraldus, jättes edustajail võimalus selle esikuju määramisel oma äranägemise järele tallitada. — u —

Akadeemilise metsaseltsi tegevus.

Akad. metsaselts asutati Tartu ülikooli juures 10. veebr. 1922. a. Seltsi liikmeteks astusid asutamisel 31 üliõpilast ja 4 vanemat metsateadlast. Aasta lõpuks kasvas liikmete arv 92 peale. Seltsi tegevus väljaspool üldkoosolekuid on avaldunud: 1) kirjanduse väljaandmises, 2) seltsi liikmete omaabi korraldamises, 3) statistiliste andmete ja teadusliste kollektiivide kogumises; 4) metsateaduse populariseerimises; 5) oskussõnade väljatöötamises ja 6) metsateadlaste kongressi korraldamises.

Kirjastamise alal on välja antud 4 raamatut: A. Mathieseni ja K. Werbergi „Puude ja põsaste määraja punegade ja anatoomiliste tundemärkide järele“, K. Zolki „Kodumaa koorejärejad“ ja A. Mathieseni „Geodeesia põhijooned 1 ja 2. Raamatute paljundamine sündis mimeografeerimise teel ja läks maksma 39.000 m. Raamatuid paljundati kokku 1000 eksemplaari ümber.

Seltsi poolt kogutud statistilised andmed kodumaa metsanduse kohta on väljendatud 13 diagrammis. Nende andmed käivad meie metsamajanduse suuruse kohta katastri ja metsade peavalitsuse andmete järele.

Kollektiivide kogumise alal on alus pandud järgmistele kollektiividele: 1) Metsatüüpide mulla läbilõiked, 2) metsakahjulikkude putukate bioloogiline ja süstemaatiline kollektiiv, 3) kodumaa metsataimestik, 4) päevapildid kodumaa metsadest.

Kollektiivide ja statistiliste andmete kogumine on lähedalt seotud metsanduse populariseerimisega. Tegevus viimasel ajal avaldus väljapanekutes üleriiklises põllunäitusel Tartus 25—28. aug. Näitusel olid välja pandud ülevalnimetatud statistilised andmed ja kollektiivid. Nende eest sai selts näitusel 3 auhinda: 2 esimest auhinda à 3000 mk. ja 1 teine auhind (väike hõbeauraha).

Metsateadlaste päeva korraldas selts 5.—6. jaanuaril 1923. a. Päeva tegevuse aruanne ilmub eritööna.

1922. a. oli seltsil sissetulekuid 226.000 mk., sellest toetustena 45.000 mk. ja kirjanduse ja paljunduste müügist 41.000 mk. Väljapanekuid oli 220.000 mk., sellest kirjastamise kulul 17.000 mk. Aasta tegevuse rahaline ülejääk 5.000 mk. Varandust on seltsil 86.000 mk.

1923. a. eelarve on kokku seatud 150.000 m. suuruses. Toetusena on ette nähtud sissetulekuid 70.000 mk. Kuludest on nimetada: uurimiste teostamise ja kollektiivide kogumise seotud väljaminekud 50.000 mk. ja kirjastamise kuludeks samuti 50.000 mk.

Vastutav toimetaja: Richard Janno.

Väljaandja: Tartu Üliõpilaskonna Edustus.

Wiini kondiitriäri

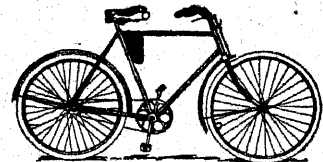
Jaani tän. 7 (tel. 610)

I. järgu kohvik.

Suur valik

dessertkooke, shokolaadi, komppekka ja igasuguseid ültatusi. Tellimised tortide ja kringlite peale täidetakse igal ajal korralikult.

Borussia-jalgrattad

ja jalgratta abinõude kompleksid, ladust
saadaval.

J. Drommeter & Ko.

Tallinn, Lai tän. 12.

Telef. 16-19.

Jällemüüjatele hinnaalandus.

Osa-Ühisuse

„LINDA” kohvik

Suurturg 2

Suurturg 2

Eesti seltskonna

parem kohtamispaik

Alati saadaval kõiksugu kondiitri saadusi

Tellimised täidetakse korralikult

Eriasutus keemiliseks pesemiseks, puhastamiseks
ja riiete värvimiseks Tartus

„PROGRESS”

asutatud
1909. a.

Riia tän. 10 ja Pihkva tän. 13—15.

I. hõbeauraha
Liivi näitusel.Hõbeauraha
Eesti näitusel.

Keemiliselt puhastatakse:

Meeste- ja naisterahva riideid, villaseid ja siidist naisterahva riideid rikkalikude ilustustega, lahutatud ja lahutamata olekus, pitse, väljaõmblusi, näputõid, glasee kindaid, vaipe, põrandavaipe, voodieesriideid, mööbli ja plüüshi katteid, terveid mööbli garnituure ja kõiksugu nahku, kasukaid ning kübara jaanalinnusulgi. **Kardinat pesemine.**

Üliõpilastele

puhastatakse keemiliselt:

Mütse kiirelt — 24 tunni jooksul. Riideid 2—4 päeva jooksul.

Värvitakse: Uusi ja kantuid mees- ja naisterahva riideid, siidi, plüüshi, villaseid, kõikides nüansides, villu ja terveid mööbli garnituure, nahk-glasee kindaid, jaanalinnusulgi, kasukaid j. n. e. kõikides värvides.

Võetakse vastu: Kodukoetud riidet värvimiseks; vanutamine, pressimine, shäärimine, dekateerimine ja appe-teerimine.

Töö täiesti korralik ja hinnad mõõdukad. Tööstust juhib kauaaegne vilunud asjatundja, kes 8-sas kultuurriigis kõige paremate tagajärgedega töötanud.

Vastuvõtmise koht: Riia tän. 10 ja tööstus: Pihkva tän. 13—15.

R. Jakobson

Tartus, Uueturu tän. 8.

Soovitab suures väljavalikus

eht Inglis pesu-
sametist üldmütsa,

400—500 marka;

Inglis spordimütsa,

Inglis wilt- ja velour-
kaabusid,

eht Loden kaabusid ja

kõiksugu krae nahka.

Hinnad mõõdukad.

Aupaklikult R. JAKOBSON.

Spetsiaal-tubakakauplus

S. SACK

Küüni tän. 6.

Kõigi vabrikute

Tubakat ja Tubakasaadusi.

Kodu ja väljamaa

Sigarid ja Sigarillod.

Kõige suurem ladu Eestis

Bréyère-Piipe

Pitse-Mundstücke

ja kõigesugust suitsetamise abinõusid.

Mängukaarta. Taskunuge.